

Berichten Buitenland

Voor de Nederlandse agribusiness | jaargang 31, nummer 6, juni 2005

- Internationalisering ondersteunt kennisontwikkeling
- Investeringsmogelijkheden in Zuid-Afrika
- Succesvolle PESP-studie in Marokko

Deze maand in

Berichten Buitenland

2

Internationalisering ondersteunt kennisontwikkeling in eigen land

Buitenlandse investeringen gunstig voor Nederland

6

Colofon

Berichten Buitenland is een uitgave van de directie Industrie en Handel van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Deze publicatie is bestemd voor het Nederlandse agrarische bedrijfsleven, met als doel informatie te verstrekken over ontwikkelingen op agrarisch handelsgebied, buitenlandse markten, kwaliteit- en etiketteringvoorschriften, wetgeving, landbouwprojecten, handelsbemiddeling, enz.

De berichtgeving van dit blad komt mede tot stand met medewerking van de landbouwraden die zijn verbonden aan de Nederlandse ambassades in het buitenland en de beleidsmedewerkers van de directie Industrie en Handel.

Berichten Buitenland wordt gedrukt op een chloorarme papiersoort, in een inktbesparend FM-raster en wordt verzonden in recycleerbare sealbags.

Uitgever:

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit
Directie Industrie en Handel
Bezuidenhoutseweg 73
Postbus 20401
2500 EK Den Haag
www.minlnv.nl/agribusiness

Redactieadres:

Redactie Berichten Buitenland
t.a.v. Mevrouw I. Korving
Postbus 20401
2500 EK Den Haag
E-mail: i.korving@minlnv.nl

Informatie en abonnementen:

Voor informatie over artikelen of een (gratis) abonnement op *Berichten Buitenland* kunt u contact opnemen met de heer J.J.M. Verbeek,
Tel.: +31 (0)70 - 378 40 64
Fax: +31 (0)70 - 378 61 23
E-mail: j.j.m.verbeek@minlnv.nl

Productie:

Exxion Communicatie

Coverfoto:

I. Korving

ISSN 0920 - 0975

Het overnemen of vermenigvuldigen van artikelen uit *Berichten Buitenland* is alleen toegestaan met bronvermelding.

N.B. Zoals gebruikelijk bij handelsbemiddeling, wordt alle informatie verstrekt buiten de verantwoordelijkheid van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

5 Kort graag...

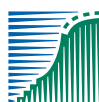
10 Link bekeken

18 Laatste nieuws

19 Succes geogost

20 LNV-bureaus in het buitenland

22 Activiteitenkalender

landbouw, natuur en
voedselkwaliteit

Het primaire doel van de directie I&H is het bevorderen van duurzame en vitale agroketens, alsmede het bijdragen aan een duurzame internationale concurrentiepositie van het Nederlandse agrobédrijfsleven. Dit zijn tevens de vier kernbegrippen van het werkkterrein van de directie I&H. Onder *duurzame* wordt verstaan: maatschappelijk verantwoord

conform de drie P-gedachte (Profit, People en Planet). *Vitale* houdt in dat wordt gestreefd naar versterking van de internationale concurrentiekracht. Uit *agro* blijkt dat de focus ligt op de landbouw- en voedingssector. *Ketens* verwijst naar een perspectief dat de gehele agrofood-kolom omvat, te weten van primaire sector tot aan de consument.

Investeringsmogelijkheden in Zuid-Afrika

Land met tegenstellingen en een gebruiksaanwijzing

Succesvolle PESP-studie in Marokko

Calendula-olie als bio-verdunner

9

11 Korte berichten uit het buitenland

Afrika

- 11 Tanzania**
Bond

Amerika

- 11 Argentinië**
Prijsafspraken
- 11 Verenigde Staten**
Kastomaten, ethanol, vlees

Azië

- 12 China**
Paddestoelen, superei
- 12 India**
Biotechnologie
- 12 Iran**
Pluimvee
- 13 Japan**
Fytosanitair overleg, export
- 13 Thailand**
Biodiesel
- 13 Vietnam**
Zuivel, vis, invoerquota

Europese Unie

- 14 België**
Kip, logistiek groenten en fruit, omegabrood, bio-energie
- 14 Denemarken**
Bloemenbureau
- 14 Duitsland**
Export, bio-eieren
- 15 Frankrijk**
Biotransportbrandstoffen
- 15 Hongarije**
Ministerswisseling, zuivel, suiker, varkens, eenden- en ganzenlever
- 16 Ierland**
Pootaardappelen
- 16 Italië**
Wijnbeurs
- 16 Noorwegen**
Vis
- 16 Portugal**
Prioriteiten ministerie
- 16 Spanje**
Olijfolie, I&R schapen en geiten, economisch aandeel landbouw, landbouwmachines
- 17 Verenigd Koninkrijk**
Kaasfabriek, biodiesel, Nitraatrichtlijn

Overig Europa

- 17 Rusland**
Productie 'aan huis', landbouwontwikkeling, varkensproject

Plovdiv Plant Center, het laboratorium van Preesman B.V. in Bulgarije.

Buitenlandse investeringen gunstig voor Nederland

Internationalisering ondersteunt kennisontwikkeling in eigen land

Alle media berichten over vertrek van werkgelegenheid naar lagelonenlanden. Valt ook te vrezen voor een uittocht van landbouw en agribusiness? Integendeel. Zowel grote voedingsmiddelen- als MKB-bedrijven verhuizen niet, maar breiden uit.

Nederland heeft een grote, internationaal opererende voedingsmiddelenindustrie. De investeringen in buitenlandse vestigingen namen in tien jaar fors toe (zie kader). Nederlandse bedrijven zijn er als de kippen bij om het buitenland aan goed uitgangsmateriaal, kennisintensieve kassen en stalsystemen met de bijbehorende *knowhow* te helpen. Onderzoeker van het Landbouw Economisch Instituut Siemen van Berkum promoveerde op het verband tussen buitenlandse investeringen (FDI) en export van de Nederlandse voedingsmiddelenindustrie. Vorig jaar onderzocht hij activiteiten van Nederlandse bedrijven in de nieuwe lidstaten. Het betrof de grotere bedrijven die actief zijn op het terrein van

frites, zuivel, groenten, fruit en veevoer. Van Berkum meent dat verplaatsing van delen van de productie naar lagelonenlanden niet aan de orde is. “Het motief is het veroveren van posities op markten en soms ook gebruikmaken van goedkope grondstoffen. Het gaat zonder uitzondering om uitbreiding. Bij geen van deze bedrijven spelen overwegingen om die ontwikkeling ten koste te laten gaan van activiteiten in Nederland.”

Concurrentie in het zadel helpen

Van Berkum vreest evenmin voor een *brain-drain* door verplaatsing van Research & Development (R&D) afdelingen en minder vraag naar onderzoek in Nederlandse univer-

siteiten en instituten zoals Wageningen UR. “Daar zijn geen indicaties voor. Het hoogstaande en geconcentreerde onderzoek naar voedingsmiddelen is voor multinationals nog steeds een reden om in Nederland te willen zitten. Unilever zit hier ook al 100 jaar, en al die tijd is het bedrijf internationaal gegroeid.”

Wat misschien wel gevolgen heeft, is de grootschalige export van kennis naar primaire sectoren in andere landen. Om grondstoffen van goede kwaliteit in hun fabrieken te krijgen, nemen de voedingsmiddelenbedrijven consultants en toeleverende bedrijven in hun kielzog mee. Met Neder-

Directe investeringen door Nederlandse Agribusiness in Midden- en Oost-Europese landen

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Tsjechië	150	180	196	253	240	293	343	414
Hongarije	96	117	133	199	234	269	322	468
Polen	118	236	219	438	407	529	737	889
Roemenië					58		104	124
Rusland			57	19	169	364	468	573
Slowakije		44	73	66	72	72	108	139
Andere landen*)	35	51	42	79	45	142	71	74
Totaal M/O Europa	399	628	720	1054	1225	1669	2153	2681

*) Albanië, Bosnië-Herzegovina, Bulgarije, Belarus, Estland, Kroatië, Litouwen, Letland, Moldavië, Voormalig Joegoslavië, Slovenië en Oekraïne.

Bron: De Nederlandsche Bank, 'Statistisch Bulletin Juni 2004'

landse kennis en techniek wordt de ontwikkeling van de agrarische sectoren daar gestimuleerd én de concurrentie van de toekomst in het zadel geholpen. Varkenshouders en glasgroentetelers ondervinden dat al in Spanje. Nederlandse bedrijven hebben dapper meegewerkt aan de opkomst van de zuidelijke agrarische grootmacht. Van Berkum noemt het onvermijdelijk. "Het is het bekende dilemma: als wij het niet doen, doet een ander het wel. Het is nou eenmaal zo dat je de concurrentie sterker ziet worden. Het beste antwoord is: blijven investeren in R&D en zorgen dat je vooroploopt."

Nederland is top op agrarisch gebied

Kennis en export gaan hand in hand, zo ervaart ook Sybren van der Zwaag, directeur van consultancybedrijf 'The Friesian Agro-consultancy', onderdeel van de Wilaard Groep. "We hebben net een groep Oekraïners rondgeleid. Die kijken hun ogen uit op proefbedrijf Bosma Zathe en op melkveebedrijven rond Leeuwarden. Deze mensen komen hier niet voor niets. Nederland geldt als de top op agrarisch gebied. Als wij specia-

listen sturen en mensen trainen, komt de vraag naar stalinrichting, koeien en melkapparatuur vanzelf." En daar is het de Wilaard Groep om te doen. Met dochterbedrijven Brouwers en De Boer levert het

‘Hoogstaand onderzoek houdt multinationals in Nederland’

bedrijf complete stalinrichtingen en ventilatiesystemen voor melkveebedrijven. Rusland is daarvoor zo'n kansrijke nieuwe markt dat Wilaard er in 2004 een eigen fabriek bouwde. Rijke particulieren en bedrijven die geld verdienen buiten de landbouw, investe-

ren er in voormalige staatsbedrijven. Projecten voor vijfhonderd, enige duizenden of zelfs tienduizend koeien tegelijk.

Hoge transportkosten en invoerrechten van gemiddeld 15% waren de voornaamste redenen om de Russische dochter Wilarus op te zetten met steun van het Programma Samenwerking Oost-Europa (PSO). De Russische activiteiten van de Wilaard Groep gaan niet ten koste van werk in Nederland, zegt Jan Lok, business development manager bij Wilaard. "Eenvoudige componenten maken we daar. De vervaardiging van precisiedelen vindt hier plaats. Als we dit jaar € 1 miljoen omzet maken in Rusland, komt daarvan nog 2/3 uit Nederland."

Weefselweek in Bulgarije

Ook voor de Naaldwijkse firma Preesman BV is internationaal werken met hoogwaardige kennis een levensvoorwaarde. Het bedrijf kweekt variëteiten van rozen, alstroemeria, gerbera en chrysanthen en 'leeft' van de royalties die telers daarvoor betalen. "Het ontwikkelen van een nieuwe cultivar kost zeven jaar en anderhalf tot vijf miljoen euro. Daar is hoogwaardige kennis voor nodig," vertelt directeur John Pouw. Voor het arbeidsintensieve vermeerderen en opkweken van de plantjes maakt Preesman gebruik van stekbedrijven in diverse Afrikaanse landen en weefselweeklaboratoria in India en Bulgarije. Pouw: "Met lage kosten voor de vermeerdering kunnen we ons product in meer landen aan de man brengen. Dat betekent ook een sterkere basis voor R&D in eigen land."

Sorteerwerk naar Hongarije

Firma Kloosterhuis BV in Winschoten kweekt rozenonderstammen en bos- en haagplant-

Het arbeidsintensieve vermeerderen en opkweken van de plantjes in Bulgarije.

Medewerkster in
Hongaarse conservenfabriek.

Ontwikkelingen buitenlandse investeringen

Uit cijfers van de Nederlandse Bank blijkt dat investeringen van Nederlandse bedrijven in vestigingen in het buitenland vanaf de jaren negentig sterk toenamen. Eerst lag de focus op EU-buurlanden en de Verenigde Staten. Eind jaren negentig nam de belangstelling voor de VS af, terwijl Centraal- en Oost-Europese landen een groter aandeel van de buitenlandse investeringen voor hun rekening namen. In 1990 waren deze landen goed voor een aandeel van 0,5%, in de jaren 1996-1998 was dat 5% en in 2002 bedroeg dat percentage 10. In 2002 bedroeg de balanswaarde van de investeringen in Centraal- en Oost-Europa € 2,7 miljard. Eenderde van de investeringsstroom ging naar Polen. Rusland was goed voor 21% en werd gevolgd door Hongarije (17%) en Tsjechië (15%). De investeringen kwamen voornamelijk voort uit groeiende exporten naar deze landen. Belangrijkste motieven waren het vergroten van marktkansen en uitbreiding van marktaandeel.

(Bron: Siemen van Berkum, onderzoeker
Landbouw Economisch Instituut)

soen. De teelt op 110 hectare is voor 80% gemechaniseerd. Maar het sorteren van de oogst van éénjarigen is handwerk. De firma zette in 2001 een onderneming op in Hongarije. Hier verrichten 's winters tachtig Hongaren het sorteerwerk voor Kloosterhuis. Ondanks de intensievere begeleiding en de lagere productiviteit is transporteren en uitbesteden goedkoper dan het werk in Nederland te laten doen. André Wijnstra, commercieel medewerker, sluit niet uit dat het bedrijf ook de teelt geleidelijk naar Hongarije overhevelt. Met dure arbeid of grond heeft dat weinig te maken. "Regels voor bemesting en een veel te krap pakket aan toegelaten gewasbeschermingsmiddelen maken het moeilijker om in Nederland de juiste kwaliteit te produceren. Als dat in Hongarije beter gaat, moeten we het daar maar gaan doen."

Pleidooi

In de richting van de overheid laten de internationale ondernemers een opvallend pleidooi horen: zie de kansen in eigen land niet over het hoofd. Van der Zwaag: "Het feit dat onze agrarische sector internationaal vooroploopt is de beste reclame. Investeer in R&D en zorg dat er voldoende gezonde agrarische bedrijven overblijven." Met de sierteelt en boomteelt is het al net zo. Pouw: "De sierteelt brengt geld in het laatje. Koester dat nou en maak het enorm belangrijk in Nederland." Wijnstra voegt daar aan toe het moeilijk te kunnen zetten dat een kleine sector als de boomteelt klem wordt gezet door dure en zware toelatingseisen voor gewasbeschermingsmiddelen. "We hebben de mond vol van kenniseconomie, maar hier gaat een kennisintensieve sector overboord."

Garanties en kredietverzekering

Uiteraard zijn er wensenlijstjes voor ondersteuning in het internationale veld. Wilaard en Preesman zijn positief over PSO, maar plaatsen kanttekeningen. "Een lokale partner is oké, maar dat die een meerderheid moet hebben, is minder," vindt Lok. Kloosterhuis liet PSO voor wat het is, vanwege de voorwaarde van een Hongaarse deelname. Een aanvraag voor subsidie op een traject voor training en onderwijs (TAOM) werd tot twee keer toe afgewezen, door een veelheid aan aanvragen. "Ik heb er het gevoel aan overgehouden dat grote bedrijven op dat punt meer voor elkaar krijgen," zegt Wijnstra. Lok wijst erop dat het PSO-geld pas achteraf wordt uitbetaald, terwijl de investering en het werkkapitaal toch al vanuit Nederland moeten worden gefinancierd omdat banken er niet aan durven. Met een

zekerheidsfonds voor MKB-bedrijven zou de overheid bankfinanciering eenvoudiger maken.

‘Arbeidsintensief werk verdwijnt naar lagelonenlanden’

Jacob Brand, international business manager voor de Food- en Agrisector bij de Rabobank zou het ook in die richting zoeken. Hij wijst erop dat de economische groei in de nieuwe lidstaten de komende jaren moet komen van het Midden- en Kleinbedrijf. "De multinationals zijn klaar met investeren en maken pas op de plaats. De lokale banken hebben het druk met fuseren en voorzieningen treffen om aan Europese regels te voldoen. Hun 'voordeur zit op slot', zeker voor de agribusiness. Daarom pleit ik niet voor subsidies, maar voor een borgstellingsfonds voor MKB-bedrijven die iets ondernemen en daarnaast een stevige kredietverzekering."

Diederik Sleurink
Freelance journalist

Kort graag...

In deze rubriek willen we de lezer laten kennismaken met de landbouwwattachés. Contact met hen vindt vaak alleen telefonisch plaats. Het is altijd leuk een persoon die je via de telefoon kent, op een andere manier te leren kennen.

12 Vragen aan Frits Thissen

Wat staat er op uw visitekaartje?

Heel simpel: Frits Thissen, Counsellor for Agriculture, Nature and Food Quality en natuurlijk al de contactgegevens van ons kantoor, dat uitzicht biedt op Hyde Park in Londen.

Wat heeft u het meest verwonderd bij de kennismaking met uw werkterrein?

De sterk geconcentreerde macht van de supermarktketens in het Verenigd Koninkrijk. Er zijn vier grote spelers, die 75% van de detailhandel op het gebied van levensmiddelen in handen hebben. Kleinere detaillisten, zoals groenteboeren, slaggers, bakkers en bloemisten zijn zeker in de stedelijke agglomeraties volledig weggevaagd en slechts te vinden wanneer je net zo lang zoekt als je nodig hebt om de spreekwoordelijke speld in de hooiberg te vinden.

Wat is op uw werkterrein de grootste gemiste kans?

Het VK is na Duitsland onze grootste agrarische handelspartner. Toch is er relatief weinig belangstelling van het bedrijfsleven voor activiteiten van het LNV-bureau op het gebied van zakelijke dienstverlening. Naar onze indruk wordt er te gemakkelijk gedacht over de toegang tot deze uiterst competitieve en

eigensoortige markt en laat men daardoor kansen liggen.

Wat moet iedereen weten over het land waar u werkt?

Wanneer het op handel aankomt, zijn de Britten over het algemeen het meest gecharmeerd van een op continuïteit gerichte relatie. Het karakter van die relatie wordt niet zozeer bepaald door de laatste eurocent achter de komma, als wel door de kwaliteit van zowel het product zelf als van de dienstverlening. Wanneer het gaat om beleidsmatige samenwerking, staan Britten best open voor andermans ideeën, maar dat gebeurt pas wanneer de eigen, vaak volstrekt afwijkende aanpak niet of onvoldoende blijkt te werken.

Wat moet je nooit doen in het land waar u werkt?

Denken dat je, wanneer een Brit jouw idee *interesting* heeft genoemd, de buit binnen hebt. Deze schijnbaar positieve reactie kan een volledige afwijzing van je voorstel betekenen.

En wat juist wél?

Op tijd op afspraken komen. En wanneer er een probleem is met het openbaar vervoer of met het autoverkeer (wat hier beide voortdurend aan de orde is) liever drie keer bellen wanneer je ver-

Vr.n.l. Rosanne Schardijn, Marieke Shoshan, Margreet Page-Roberts en Frits Thissen voor het monument ter ere van de in Britse krijgsdienst omgekomen dieren met het korte maar krachtige opschrift: *They had no choice.*

wacht aan te komen, dan helemaal niets van je laten horen.

Wat is het toppunt van plezier in uw werk?

Het werken en wonen hier is één doorlopend hoogtepunt van plezier. Een heus oorlogsmonument voor dieren kun je alleen in dit land en nergens anders ter wereld aantreffen. En wat dacht je van de tiendaagse low-budget vakantiereis naar de Westelijke Hebriden die de British Hedgehog Preservation Society organiseert om stekelvarkens te redden uit de 'klauwen' van de Schotse directie Natuur, die deze dieren wil afmaken om daarmee de eieren van op de grond nestelende vogels te beschermen. Ook dat kan alleen maar in dit land.

Noem ten minste één dagelijks terugkerende bezigheid.

Me 's morgens vroeg door de ondergrondse van Wimbledon (waar ik woon) naar het centrum van de stad laten vervoeren en 's avonds weer terug. Vooral 's avonds wordt elke EU-richtlijn voor het welzijn van dieren tijdens transport dramatisch overtreden. Als matineus mens heb ik daar gelukkig in de ochtend geen last van.

Wat is uw grootste irritatie?

Ik zou er als rechtgeaard Nederlander tientallen kunnen noe-

men. Ik heb echter besloten in deze vijf jaar elke irritatie te beschouwen als een bijzonderheid die typisch is voor dit land. Met zo'n houding krijg je bijna de laconiekheid die vele Britten van nature bezitten dan wel zich hebben moeten aanmeten om te kunnen overleven. Deze samenleving wordt nogal eens geteisterd door het falen van overheidsdienstverlening ofwel van dienstverlening die door de overheid geleverd had moeten worden, maar in vroeger tijden is geprivatiseerd.

Aan u de keuze: meer of minder regelgeving, en welke wet of regel zou volgens u onmiddellijk op de helling moeten?

Uitgangspunt moet altijd zijn minder regelgeving. De Britten praten altijd graag en veel over minder regelgeving, maar doen vervolgens het tegenovergestelde. Dat geldt ook voor de beperking van administratieve lasten.

Wat mist u het meeste van Nederland?

Ik mis niets, of het moet de typisch Nederlandse grote mond zijn, maar dan wel als kiespijn.

Uw sleutelwoord voor de toekomst?

Het VK in de eurozone en in Schengen. Ik vrees dat ik dat op deze post niet zal meemaken.

Investeringsmogelijkheden in Zuid-Afrika

Wie erover denkt te investeren in Zuid-Afrika, doet er goed aan zich vooraf breed te oriënteren. Het is een land met grote tegenstellingen, een land met een gebruiksaanwijzing. Maar wie op de juiste manier weet om te gaan met de bijzonderheden van dit land, bevindt zich in een kansrijk gebied. Het land is immers wel de gateway naar de rest van het continent.

Zuid-Afrika, nog maar tien jaar verlost van het apartheidregime, is erin geslaagd om in die korte tijd een cruciale rol op te eisen binnen het continent, zowel op politiek als economisch gebied. (ZA heeft een aandeel van tussen de 10 en 20% van het totaal van investeringen in het continent van Afrika.) Het land is de economische motor van de regio, met een brede economische basis, een goede infrastructuur en een groeiende particuliere sector. Het heeft de sleutel in handen tot de rest van Afrika.

Rol en karakter van de landbouwsector

De sector kenmerkt zich door uitersten. Een goed ontwikkelde commerciële sector en dui-zenden kleinschalige 'boeren' die op het plat-teland voor hun eigen onderhoud produce-ren. Daartussen zit een onbekend aantal opkomende boeren (*emerging farmers*) die een commercieel bedrijf willen beginnen. De agrarische verwerkende industrie is goed ont-wikkeld. 450.000 mensen vinden een baan in de agro food business die een belangrijke bijdrage levert aan de export van het land. Water speelt een cruciale en tevens belem-merende rol bij de landbouwproductie. 50% van het aanwezige water wordt gebruikt voor landbouwdoeleinden. In de nabije toekomst zal toegang tot water een steeds belangrijker politiek item worden. De landbouw kent een aantal belangrijke sec-toren waaronder de exporterende fruitteelt-sector. Nederland is voor Zuid-Afrika één van de belangrijkste afzetgebieden voor land-bouwproducten, vooral vers fruit en wijn. Onlangs heeft het Zuid-Afrikaanse Bureau

voor de Statistiek, STATS SA, cijfers binnen de agrarische sector bekendgemaakt. Een boe-renbedrijf wordt pas winstgevend als er meer dan ZAR 300.000 (€ 33.000) wordt omgezet. Bedrijven met vee en struisvogels en de sinds een paar jaar populaire wildparken zijn nog het meest winstgevend.

Verschillen in provincies

Veel van de agrarische bedrijvigheid speelt zich af in de Westkaap. Van daaruit vindt ook de meeste agrarische export plaats. Tussen de diverse provincies bestaan grote verschillen qua infrastructuur, veiligheid en functioneren overheid. De provincies zijn redelijk autonoom in het uitvoeren van agrarisch beleid. De Westkaap, met als hoofdstad Kaap-stad, en Limpopo staan bekend als vooruit-strevende provincies met veel landbouwactivi-teiten. De provincie Gauteng met de steden Johannesburg en Pretoria staat vooral bekend als het economische handelscentrum van het land. In de Oostkaap, één van de armste pro-vincies, moet nog veel gebeuren. Zonder alle provincies onder de loep te nemen is het advies, om afhankelijk van de te ondernemen activiteiten hier rekening mee te houden.

Landbouwbeleid

In 1994 zijn bijna alle subsidies aan de land-bouwsector opgeheven. De Marketing Boards zijn afgeschaft en de boer opereert nu op een volledig vrije markt. Na jaren van apartheid viel het niet mee zonder subsidie in een zwaar concurrerende sector globaal te opere-ren. De Zuid-Afrikaanse landbouwsector is

vandaag de dag nog redelijk sceptisch over de ontwikkelingen binnen de WTO. Twee jaar geleden is het zogeheten Strategisch Plan for South African Agriculture samengesteld. Het is het basisdocument voor het beleid van de komende jaren en is gericht op: participatie van meer *emerging farmers*; een sector die internationaal kan concurreren, export-gericht is en kan beschikken over goede en toegankelijke kennissystemen. Meer informatie hierover is te vinden op www.nda.agric.za/docs/sectorplan/htm.

Investeringsklimaat

Zuid-Afrika heeft zijn zaken, macro-econo-misch gezien, goed op orde. Dit is mede te danken aan een strenge begrotingsdiscipline van de huidige minister van Financiën, Trevor Manuel. Er zijn vier grote commerciële ban-ken, deze zijn vergelijkbaar met de Europese banken. Hoewel de omstandigheden gunstig lijken, is Zuid-Afrika niet tevreden over de hoogte van de buitenlandse investeringen. Die hebben sterk te lijden onder bijvoorbeeld hoge rente, de sterk wisselende koers en de hoge vennootschapbelasting. Andere belem-merende factoren die een rol spelen, zijn de relatief hoge arbeidskosten (afgezet tegen de productiviteit) en het vooralsnog ontbreken van een grote afzetmarkt. Deze markt is ove-rigens wel groeiende door de opkomende zwarte middenklasse.

Agro-economische situatie

De algemene economische stemming is opti-mistisch. Inflatie blijft binnen de vastgestelde

Straathandelaren in groenten en fruit te Kaapstad.

doelen, variërend van 3-6%; de economische groei was het afgelopen jaar zelfs meer dan verwacht: 3,7% in plaats van de verwachte 2,9%; verwachte BBP groei voor de komende jaren is rond de 4% en ten slotte de sterke Rand, die het laatste jaar stabiel is gebleven. Bij de presentatie van de begroting is het budget voor landhervorming verhoogd tot ZAR 6 miljard (€ 750 miljoen). De stemming binnen de agrarische sector is minder optimistisch.

De exporteurs klagen steen en been vanwege de sterke Rand, de graanboeren kunnen niet concurreren tegen de wereldmarktprijzen. Naast tarifaire obstakels spelen non-tarifaire belemmeringen – zoals de steeds strengere eisen wereldwijd gesteld aan producten en productiemethoden – een steeds grotere rol. De logistieke keten en de daarbij behorende organisatiecapaciteit zijn nog onvoldoende ontwikkeld.¹

Ontwikkelingen binnen de agrarische sector

De sector heeft daarnaast te maken met een aantal interne factoren die van groot belang zijn voor de toekomst van de agrarische sector. Het betreft vooral de ontwikkelingen rondom landhervorming, Black Economic Empowerment (BEE) en de gevolgen van HIV/AIDS.

Landhervorming:

Het landhervormingsbeleid wil dat in 2015, 30% van het commerciële landbouwland in zwarte handen komt. Veel boeren worden nu geconfronteerd met landclaims waarvan de uitkomst onzeker is. De Zuid-Afrikaanse overheid doet er alles aan om situaties à la Zimbabwe te voorkomen. De illegale *landgrab* zoals in Zimbabwe wordt hier niet getolereerd. Steeds duidelijker wordt dat het zg. 'willing seller, willing buyer-systeem' niet tot het gewenste resultaat leidt. De vraagprijs is bijvoorbeeld vaak te hoog. Niet uitgesloten is dat de overheid prijzen zal gaan fixeren, afhankelijk van de regio en bestemming van het land.

Black Economic Empowerment (BEE):

BEE is kort samengevat het stimuleren van participatie van zwarte bevolkingsgroepen in de economie op alle niveaus. De meeste sectoren hebben inmiddels een zogeheten scorekaart opgesteld, waarin wordt vastgesteld hoe dit BEE-proces de komende jaren gereïmiseerd gaat worden. In de agrarische sector zijn de onderhandelingen hierover nog

Handelcijfers:⁴

Export van landbouwproducten is gemiddeld 8% van de totale export.

De belangrijkste producten zijn wijn, citrus, suiker (schapen)wol en zacht fruit. Het aandeel van de primaire landbouw aan het BNP is 4,5%; het aandeel van de verwerkende industrie schommelt tussen de 10 en 15%.

Agrarische export van Zuid-Afrika:

Totale agrarische export van Zuid-Afrika:	ZAR 13.429.691.000 =	€ 1.7 miljard
		Daling met 2,1%
Agrarische export, ZA naar Nederland:	ZAR 1.940.531.000 =	€ 243 miljoen.
		Groei met 0,7%

Nederland is de tweede afnemer van agrarische producten van Zuid-Afrika.

Agrarische export van Nederland naar Zuid-Afrika:

Nederland exporteert voor:	ZAR 92.599.000 =	€ 12 miljoen
		Groei met 16,8%

Nederland is de 12-de importeur van agrarische producten

Agrarische export van Zuid-Afrika naar de EU:

Bijna 58% van de agrarische exportproducten van Zuid-Afrika worden afgezet in de EU, ter waarde van	ZAR 6.381.427.000 =	€ 798 miljoen.
		Groei met 12,2%.

Daarmee is de EU tevens de grootste afnemer.

Totale buitenlandse investeringen in 2004 in Zuid-Afrika:	€ 472 miljoen
---	---------------

Een PSOM-project betreffende weefselweek in Kaapstad.

gaande. De verwachting is dat men er binnenkort uit zal zijn. Zeker is dat BEE een belangrijke component gaat worden. Alle agrarische ondernemingen, van producerend tot verwerkend bedrijf, zullen aan de vast te stellen BEE-criteria moeten voldoen. Een bedrijf dat hier niet aan meewerkt, zal uiteindelijk, of door sancties van de overheid of via de eigen producentenorganisatie, buiten spel worden gezet en geïsoleerd raken. Toch hoeft BEE niet als een bedreiging te worden gezien.

HIV/AIDS:

De agrarische gemeenschap is nog onvoldoende doordrongen van deze epidemie. Zuid-Afrika kent het grootste aantal besmettingen wereldwijd. Sinds kort wordt er op bescheiden schaal medicatie verstrekt om de ziekte af te remmen. Het ontbreekt echter aan een infrastructuur om dit op korte termijn te kunnen realiseren en er is een chronisch tekort aan medisch personeel. Binnen de agrarische sector beginnen de eerste signalen binnen te komen dat het moeilijk(er)

zakelijk. Het getuigt van visie van de overheid om deze buitengewoon gecompliceerde onderwerpen bij de kop te pakken en door de zure appel heen te bijten. Gezien de geschiedenis van dit land, is het niet verwonderlijk dat het te kampen heeft met gebrek aan gekwalificeerd personeel. Dit tekort aan uitvoeringscapaciteit speelt op vele terreinen. Een chronisch tekort aan vakbekwaam personeel speelt uiteraard ook binnen de landbouwsector zelf, bijvoorbeeld bij de voorlichtingsdiensten en binnen het agrarische onderwijs. Een duurzame investering in (agrarisch) beroepsonderwijs is nodig om achterstanden weg te werken².

Kansen voor agrarische ondernemers

De Nederlandse agrarische sector heeft wereldwijd nog steeds een goede naam. Dit geldt zeker ook voor Zuid-Afrika, mede vanwege het rijke historische verleden. Nederland vormt voor Zuid-Afrika één van de belangrijkste afzetgebieden, vooral voor vers fruit en wijn.

Afrikaanse partner een bedrijf opzetten in diverse sectoren.

Uit het voorgaande blijkt dat er een groot tekort is aan ervaren mensen. Dit speelt op alle niveaus, bij zowel de overheid als het bedrijfsleven. Daar liggen ook de kansen. Overdracht van kennis, capaciteitsopbouw genaamd, is noodzakelijk, ook in de agrarische sector. Ik noemde al de agrarische onderwijssector waar een inventarisatie is gemaakt van de bestaande voorzieningen en de knelpunten. Voor het Nederlandse agrarisch onderwijs kan dit mogelijkheden bieden. Dit geldt ook voor het begeleiden van het BEE-proces. Een enorme uitdaging waarbij dringend behoefte is aan goede en deskundige begeleiding. Het lijkt erop dat de beste kansen op dit moment liggen in servicegerichte activiteiten als training, kennisoverdracht en advisering. Maar ook samenwerking met en kennisoverdracht aan 'nieuwe' opkomende boeren biedt zeer zeker kansen.

Ten slotte

U kunt goed zaken doen in Zuid-Afrika, mits u goed op de hoogte bent van een aantal bijzonderheden van dit land. De implementatie daarvan zal bepalend zijn voor de investeringen in de landbouwsector. Het land is, zoals ook in de inleiding is vermeld, bovendien de gateway naar de rest van het continent, wat interessante mogelijkheden biedt.

Gretha Kostwinder
LNV-raad te Pretoria

‘Duurzame investering beroepsonderwijs nodig om achterstanden weg te werken’

wordt om mensen te krijgen, zowel geschoolde als ongeschoolde.

Veiligheid:

De veiligheidsituatie mag niet onvermeld blijven. Zuid-Afrika telt het grootste aantal moorden ter wereld. Boeren zijn regelmatig het slachtoffer van zware criminaliteit. De geïsoleerde ligging van de boerderijen en het ruim voorhanden hebben van wapens zijn belangrijke factoren. De criminaliteit is tevens voor 1/3 verantwoordelijk voor verliezen in de agrarische sector. Vooral diefstal van vee is populair in dit land. Landhervorming en BEE mogen dan voor onzekerheid zorgen, ze zijn echter ook nood-

(Agrarische) Nederlanders die de weg hebben gevonden naar Zuid-Afrika zijn te vinden in totaal verschillende sectoren. Van de zuivel- en sierteeltsector tot de wijnindustrie en de toeristenbranche met een lichte voorkeur voor de tuinbouw. Ook in de dienstverlening voor de tuinbouwsector liggen kansen. Het gaat hierbij om kennisoverdracht ten aanzien van veredeling en resistentie van gewassen. Maar ook om verbetering van de agro-logistieke keten en het bijbehorende procesmanagement. Daarnaast zijn hier de bekende grote (semi-) Nederlandse bedrijven als Nutricia, Unilever en Heineken gevestigd. Via de PSOM-regeling³, zijn er Nederlandse bedrijven die hier samen met een Zuid-

1 Eurogap, Euro Retailer Produce Working Group and HACCP, Hazard Analyses Critical Control Point, zijn hier binnen de commerciële sector redelijk tot goed ontwikkeld. Zuid-Afrika heeft na Spanje zelfs het grootste oppervlak Eurogap gecertificeerde grond.

2 Er is een studie in voorbereiding die een overzicht geeft van de agrarische onderwijssituatie en de designaleerde knelpunten en oorzaken.

3 Website: www.evd.nl/psom.

4 Cijfers 2004 van Department of Trade and Industry.

Succesvolle PESP-studie in Marokko

Het Programma Economische Samenwerking Projecten (PESP) is een programma van het ministerie van Economische Zaken ter versterking van de bilaterale economische samenwerking met landen in Latijns-Amerika, Afrika, Midden- en Oost-Europa. Voor het eerst in de 18-jarige PESP-historie werd op 21 maart 2005 het eindresultaat van een PESP-studie gepresenteerd voor een breed publiek. Het voltallige PESP-team en een groot aantal leden van de adviescommissie (IPW) luisterden met belangstelling naar het succesverhaal van Van de Bunt Adviseurs voor Organisatie en Beleid over het telen van calendula-olie als vervanger van schadelijke chemische verdunners in verf.

Voorloper van de in 2001 gestarte PESP-studie was het met EU-gelden ondersteunde 'Camina-project'. In dit project onderzochten onder meer Cebeco, DSM Resins, Van Wijhe en Plant Research International van de Universiteit Wageningen of en hoe schadelijke chemische verdunners in verf door de groene grondstof calendula-olie vervangen zouden kunnen worden. Toen bleek dat de olie weliswaar goed bruikbaar was, maar de winning ervan vanwege de hoge Europese grond- en arbeidskosten te duur was, viel het project stil. Van de Bunt Adviseurs voor Organisatie en Beleid zag echter wel degelijk mogelijkheden voor het project, als de teelt maar plaatsvond op de plek waar de calendula van nature voorkomt: in Marokko.

Tijdens een handelsmissie werden Les Domaines Agricoles/Les Arômes de Maroc en Lesieur Crisal bereid gevonden in een vervolgproject te participeren. De betrokken Nederlandse bedrijven waren blij met Van de Bunt, die als neutrale partij de nu internationale samenwerking kon coördineren. Ila Kasem, zelf Marokkaan, werd bij Van de Bunt tot projectleider benoemd.

Lange aanloopperiode

De PESP-studie werd in de herfst van 2001 goedgekeurd en duurde drie jaar. "Dat was veel langer dan we aanvankelijk hadden ingeschat", vertelt Maarten Souwer van Van de

Bloeiende Calendula.

Bunt. "We zaaiden op verschillende locaties drie goede zaadrassen in. Maar aanvankelijk waren we niet al te succesvol. Nu eens was er te veel onkruidgroei, dan weer kwam er een zeldzame hagelstorm voorbij. Pas na een aantal seizoenen ontdekten we welk gewas het waar het beste deed. Die tijd wisten we overigens prima te besteden aan onderzoek naar de beste extractiemethode. Ook vonden we uit dat we met enige handigheid zelfs twee oogsten kunnen doen: in de eerste pluk wordt de bloem gebruikt voor etherische oliën, bij de tweede pluk wordt olie uit het zaad van de uitgebloeide bloem geëxtraheerd. En wat waren we blij toen we die eerste druppels olie zagen!"

Contractteelt

Er waren nog méér pluspunten. Het afval na extractie bleek zeer eiwit- en vezelrijk te zijn en daardoor prima bruikbaar als veevoer. Bovendien sloot de afzet daarvan goed aan bij de activiteiten van één van de Marokkaanse partners. Verder bleken goudsbloemen als wisselgewas voor 20% meer tarweopbrengsten te zorgen. Aan de marktzijde voor plantaardige oliën bleek calendula-olie de ideale vervanging van aan grote prijsfluctuaties onderhevige tungoil (houtolie) te zijn. Doordat calendula op contract wordt geteeld, staan prijs en afzet bij voorbaat vast. Het eerste contract voor 40 ton is inmiddels al getekend. Deze omvang is nog relatief beschei-

Zaadjes van Calendula, waaruit olie wordt geperst.

den, ondanks het feit dat de afnemers eigenlijk een garantie voor een veel groter volume wilden afgeven.”

Verder onderzoek

Dat de olie gebruikt kan worden voor bepaalde lakken, staat vast. Voor de productie van verfsystemen die voldoen aan de all strengste EU-normen per 2010, moet op een aantal onderdelen nog nader onderzoek worden verricht. De smerbaarheid, kleurdekking en droging lijken goed, maar de doorharding is nog onvoldoende in vergelijking

met op (schadelijke) vluchtige verdunners gebaseerde verfsystemen. Dankzij de geplaatste orders kan dit onderdeel – eventueel gevolgd door onderzoek naar houtverduurzaming – verder bestudeerd worden.

Van de Bunt regisseert de ‘split-head-tail-keten’ feilloos. Kasem: “Er is niet slechts één afnemende partij die dicteert wat aan het begin van de keten moet gebeuren. Elke partner heeft juist een afhankelijke positie ten opzichte van de andere partners. Het bereken van efficiency staat voorop. Het is één van

de taken van Van de Bunt om partners te overtuigen van het nut om geen kaarten achter de hand te houden.”

Schaalvergroting

De stapsgewijze aanpak genereert nu al inkomsten zonder al te veel risico. “We moeten op korte termijn toe naar een areaal goudsbloemen van zo’n 1000 hectare. Het lange-termijnperspectief is een teeltareaal van 5- à 10.000 hectare en afhankelijk van de prijsontwikkeling van concurrerende gewassen misschien zelfs meer. Inzet is ook de teelt op termijn in andere landen te laten plaatsvinden. Zo worden op dit moment de teeltmogelijkheden in Oekraïne onderzocht. Zodra de calendula-olie structureel, op grote schaal en in meerdere productsectoren kan worden afgezet, kan het ketennetwerk zelfstandig functioneren. Op dat moment zullen wij onszelf als onafhankelijke ketenregisseur waarschijnlijk overbodig gemaakt hebben”, besluit Kasem.

Voor meer informatie over PESP kunt u terecht op de website van de Economische Voorlichtingsdienst: www.evd.nl/pesp.

Link bekeken

SANEC

De Engelstalige website van de *South African - Netherlands Chamber of Commerce* (SANEC), www.sanec.nl, bestaat al vijf jaar. Doel van deze bilaterale Kamer van Koophandel is de handel en de economische relatie tussen beide landen respectievelijk te bevorderen en te versterken. Daarnaast richt SANEC zich op de promotie van Zuid-Afrika en Nederland als springplank naar het zuiden van Afrika en West-Europa. De handel tussen Nederland en Zuid-Afrika vertoont al jaren in de meeste sectoren een duidelijk opgaande lijn.

SANEC organiseert onder meer jaarlijks zes tot tien handelsmissies van en naar Zuid-Afrika. Daarbij ligt de focus op *matchmaking*-activiteiten. In print brengt SANEC onder meer een tweewekelijkse *newsflash*, een kwartaalnieuwsbrief en een jaarlijkse *Trade Directory* uit. Verder heeft de instelling informatie in de vorm van diverse marktrapporten in huis. Met kantoren in Den Haag en Johannesburg levert SANEC op een non-profitbasis een uitgebreid dienstenpakket.

Korte berichten uit het buitenland

Afrika

TANZANIA

LNV-raad Nairobi

> Bond

Eastern and Southern Africa Dairy Association opgericht

Onlangs is de *Eastern and Southern Africa Dairy Association* (ESADA) opgericht. De bond wil in de regio Oost-Afrika de productie en afzet van gezondheids- en kwaliteitsproducten ondersteunen, een zuivelkeurmerksysteem introduceren en verdere kwaliteitsborging via keurmerken stimuleren. De organisatie

zal ook deelnemen aan discussies over duurzame oplossingen met betrekking tot interregionale handelsgeschillen om de internationale handel te bevorderen en handelsbarrières te slechten. De Tanzaniaanse bond voor melkverwerkers (*Tanzania Milk Processors Association*) schat de huidige Tanzaniaanse melkproductie op zo'n 1,4 miljard liter per jaar. Momenteel bedraagt de melkconsumptie per hoofd van de bevolking 34 liter. Naar verwachting zal dit oplopen tot 40 liter per jaar.

Korte berichten uit het buitenland

Amerika

ARGENTINIË

LNV-raad Buenos Aires

> Prijsafspraken

Sectorakkoorden in strijd tegen inflatie

De regering voert strijd tegen een dreigende oplopende inflatie. De staatssecretaris van Landbouw, Miguel Campos, heeft met verschillende sectoren die van belang zijn voor het basisvoedselpakket, akkoorden gesloten over de prij-

zen van bepaalde producten. Het gaat om afspraken die 90 dagen van kracht zijn. Met de rundvleessector is afgesproken dat enkele populaire vleessoorten met 2% in prijs zullen worden verlaagd. In de praktijk blijken de afspraken niet te worden nagekomen. De regering dreigt nu met verhoging van de exportbelasting. De pluimveesector heeft zich bereid verklaard de groothandelsprijs op maximaal circa € 0,65 per kilo te zullen handhaven. De prijs van spijsoïen wordt

bevroren. Ten slotte is met de zuivelsector afgesproken dat de melkprijs met niet meer dan 1,5% zal worden verhoogd.

VERENIGDE STATEN

LNV-raad Washington

> Kastomaten / ethanol / vlees

Studie naar Noord-Amerikaanse kastomaat

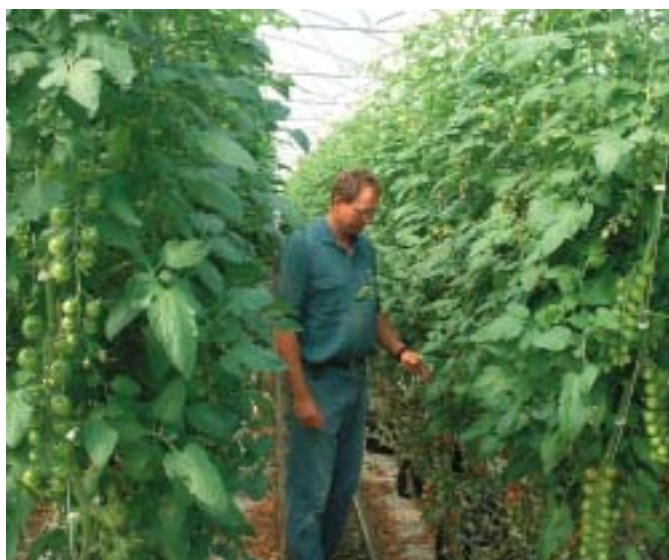
De economische voorlichtingsdienst (ERS) van het ministerie van Landbouw (USDA) heeft een uitvoerig rapport opgesteld over de Amerikaanse, Canadese en Mexicaanse kastomatensector. In de studie wordt onder meer ingegaan op de huidige structuur van de sector, de zwakke en sterke punten van de industrie, het huidige productieniveau, de gerealiseerde groei, de invloed van de handel, de invloed van de groei op de prijzen en de gevolgen van de toegenomen productie van kastomaten voor veldtomaten. Informatie over deze sector is schaars. De analyse van de ERS berust vooral op uitvoerige interviews met tomatenkwekers, verkopers en vertegenwoordigers van de sector in de Verenigde Staten, Canada en Mexico. Deze studie verstrekt de eerste schattingen op het gebied van productie en handel in Noord-Amerika. Het gehele rapport is beschikbaar via www.ers.usda.gov/Publications/ERR2.

Nieuw onderzoek naar netto energiewinst ethanol

Uit een recent onderzoek van dr. Michael Wang, die werkzaam is bij het *Center for Transportation Research* van het *Argonne Nationale Laboratorium*, blijkt dat ethanol 35% meer energie opbrengt dan nodig is om het te produceren. Dit bevestigt de uitkomsten van eerder onderzoek, dat werd uitgevoerd door onder meer het Amerikaanse ministerie van Landbouw (USDA), Michigan State University en de Colorado School of Mines. Uit een studie van het ministerie van Landbouw uit 2004 zou zelfs zijn gebleken dat ethanol tot wel 67% meer energie kan opbrengen. De samenvatting van de studie, waarin een overzicht wordt gegeven van de belangrijkste resultaten van het onderzoek, is beschikbaar via www.ncga.com/public_policy/PDF/03_28_05ArgonneNatLabEthanolStudy.pdf.

Beveiligingsplannen vleessector

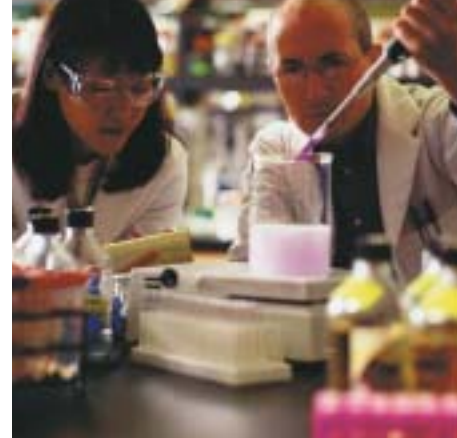
Minister van Landbouw Johanns heeft aangekondigd dat een nieuw beveiligings- en trainingsplan is ontwikkeld voor vleesfabrieken, ter voorkoming van mogelijke opzettelijke besmetting van voedsel. Volgens het ministerie kan de beveiliging van slachterijen en vleesverwerkingsbedrijven worden verbeterd door de implementatie van risicomangementsystemen die kunnen worden afgestemd op

de specifieke kenmerken van elk bedrijf. In het plan zijn onder meer technische en operationele gegevens opgenomen om bedrijven te helpen bij de keuze van maatregelen om het risico van opzettelijke contaminatie of andere criminele acties te minimaliseren. De beveiligingsplannen worden verstrekt in de vorm van een leidraad en zijn vrijwillig. Het ministerie raadt echter alle bedrijven die onder toezicht staan van de federale of staatsoverheid, met klem aan op elkaar afge-

stemde plannen te ontwikkelen. De plannen zijn ontworpen voor vlees en pluimveevleesslachterijen, vlees- en pluimveevleesverwerkingsbedrijven, verwerkingsbedrijven van eieren en voor importeurs. De verschillende documenten zijn als pdf-file beschikbaar op de website van de *Food Safety Inspection Service*: www.fsis.usda.gov/Food_Security_&Emergency_Preparedness/Security_Guidelines.

ten voor verdere groei van de productie, omdat steeds meer mensen zich realiseren dat paddestoelen voedzaam en goed voor de gezondheid zijn. Hoewel China een grote producent is van eetbare paddestoelen, is de technologie die wordt gebruikt in het verwerkingsproces voor verbetering vatbaar en kunnen strengere richtlijnen worden toegepast op de standaardisatie van de productie-omstandigheden. Daarnaast kan het land de registratie van de diverse eetbare paddestoelen en het managementbeleid op het gebied van de exportprocedures aanzienlijk verbeteren.

naast hoeven bedrijven die actief zijn op het gebied van biotechnologie, geen speciale vergunning meer aan te vragen. Ook wordt 100% buitenlandse investering, zonder speciale vergunning, mogelijk. Het ministerie stelt fondsen ter beschikking om de inrichting van biotechnologieparken door de privé-sector of privaatsamenwerkingsverbanden te stimuleren. Dat kan via een subsidie van 30% of een overheidsdeelname van 49% in het kapitaal. De bestaande fiscale stimuleringsregelingen blijven in elk geval tot 2010 van kracht en de stimuleringsregelingen die van toepassing zijn op exportgeoriënteerde industrieën, zullen ook van toepassing zijn op de biotechnologiesector. Het gaat hierbij onder meer om vrijstelling (op bepaalde voorwaarden) van invoerrechten op kapitaalgoederen. Bedrijfsleven en burgers krijgen zes weken de tijd om commentaar te leveren. Het desbetreffende document is te raadplegen op www.dbtindia.nic.in.

Korte berichten uit het buitenland

Azië

CHINA

LNV-raad Peking

> Paddestoelen / superei

Afzet eetbare paddestoelen goed voor 70% van de wereldproductie

China produceert 10 miljoen ton paddestoelen per jaar. Dat is 70% van de totale wereldproductie. Cij-

fers van het ministerie van Landbouw over de totale binnenlandse productie van planten tonen aan dat de paddestoelindustrie op de zesde plaats staat na graan, katoen, oliezaden, groente en fruit. Het aandeel van China in de wereldhandel in paddestoelen is 40%, binnen Azië is dat zelfs 80%. De waarde van de export was vorig jaar US\$ 230 miljoen. Er zijn goede vooruitzich-

Kip legt superei

Een acht maanden oude kip in de provincie Henan, in het midden van China, heeft een ei gelegd van maar liefst 206 gram. Het ei is 8,5 centimeter lang en heeft een diameter van 6,1 centimeter. Het is niet alleen het grootste, maar ook het zwaarste ei dat ooit door een kip is gelegd. De kip in kwestie is eigendom van de kippenfokkerij van mevrouw Chen Xiaobai. Zij zegt dat de forse kip in februari dit jaar begon met leggen van eieren van normale grootte, waarna ze op 18 maart het superei produceerde. Het in het *Guinness Book of Records* als zwaarst genoteerde ei woog 148 gram. Dit ei was gelegd door een kip in de Oekraïne in februari 2004. Mevrouw Chen weet nog niet of zij het superei in het *Guinness Book of Records* wil laten opnemen.

INDIA

LNV-raad New Delhi

> Biotechnologie

Conceptstrategie biotechnologie

Het ministerie van Wetenschap en Technologie heeft het concept van een Nationale Biotechnologie Ontwikkelingsstrategie bekendgemaakt. Er wordt één statutaire regelingsautoriteit ingesteld en de spelregels voor toelating van via biotechnologie ontwikkelde producten worden efficiënter. Daar-

IRAN

LNV-raad Teheran

> Pluimvee

Pluimveesector op twee na grootste industrie

Na de olie- en automobielsector is de pluimveesector met een omzet van € 2 miljard in 2004 de grootste industrie in Iran. De Iraanse productie van pluimveevlees bedraagt 1,2 miljoen ton, versus 780.000 ton rundvlees. De productie van eieren bedraagt 640.000 ton. Ondanks deze cijfers bestaan er voor het Nederlandse bedrijfsleven afzetmogelijkheden voor onder meer diergeneesmiddelen, pluimveestalinrichtingsmaterialen, broed-eieren en eendagskuikens. Tot voor

kort had de Iraanse overheid een staatsmonopolie op de productie van broedmateriaal. Marktliberalisering in 2004 resulteerde, voor het eerst in 25 jaar, in de afgifte van importlicenties. Sinds kort importeert een groot Iraans pluimvee, fok- en vermeerderingsbedrijf een-dagskuikens uit Nederland. De bedrijfstak is verder sterk afhankelijk van de invoer van pluimveevoer en supplementen, waarmee € 500 miljoen per jaar is gemoeid. De grootste leveranciers zijn, behalve Nederland, België, Canada, China en Kazachstan. De sector moet ook diergeneesmiddelen of de grondstoffen daarvoor importeren. Nederland speelt een prominente rol in deze markt, maar ondervindt flinke concurrentie van Frankrijk, Duitsland, Spanje en het Verenigd Koninkrijk.

JAPAN
LNV-raad Tokyo

> Fytosanitair overleg / export

Fytosanitair overleg met Nederland

In Tokio heeft op 14 en 15 april fytosanitair overleg plaatsgevonden tussen Nederland en Japan. De onderhandelingen leverden een weinig vrolijk beeld op voor de bloembollen. Het Japanse vertrouwen in het Nederlandse systeem blijkt door een aantal incidenten in het afgelopen jaar te zijn afgenomen. Zo werd regelmatig grond in partijen bloembollen aangetroffen. Japan heeft duidelijk gemaakt dat Nederland nauwkeuriger moet werken en dreigt met maatregelen

als geen verbetering optreedt. Het in 2003 gestarte proefproject voor snijbloemen is geëvalueerd. Zowel Nederland als Japan toonden zich tevreden over het resultaat. Japan zal een Nederlands voorstel overwegen om de nultolerantie in kleine partijen af te schaffen. Nederland zal een voorstel opstellen om de administratieve procedures nader te stroomlijnen. Voor de vruchtgroenten is het vernieuwde protocol definitief vastgesteld. Over enkele uitvoeringsaspecten zal nog informatie worden uitgewisseld. Verder heeft Nederland het verzoek gedaan om bij vruchtgroenten een vergelijkbare tolerantie in te stellen (en voor dezelfde organismen) als bij het snijbloemenproject. In samenhang hiermee en vanwege internationale druk uit onder meer Nederland is Japan druk doende zijn lijst met non-quarantaine organismen uit te breiden. Japan heeft toegezegd dit proces voort te zetten. Inmiddels zijn drie voor het snijbloemenproject relevante insecten van de Japanse quarantainelijst verwijderd, waaronder Thrips tabaci. Voor pootaardappelen, appels en peren zijn de markt-toeangeisen niet veranderd ten opzichte van voorgaande jaren. Dit betekent dat export voorlopig niet mogelijk is.

Export landbouwproducten

Door de ontwikkelingen in de WTO en de teruglopende afzet op de eigen markt is in Japan het besef doorgedrongen dat de internationale slagkracht van de Japanse landbouw zal moeten worden versterkt. Het ministerie van Landbouw, Bosbouw en Visserij heeft onlangs een plan bekendgemaakt voor de bevordering van de export in de komende vijf jaar. Daarin stelt het ministerie zich ten doel de exportwaarde van landbouw-, bosbouw- en visserijproducten te verdubbelen ten opzichte van de waarde van vorig jaar (€ 2,14 miljard). Het ministerie wil dit realiseren door vooral de export van kwaliteitsproducten naar landen in Oost-Azië, waar de consument steeds meer te

besteden heeft, te bevorderen. Intussen heeft een vijftigtal landbouwgroepen uit het hele land zich verenigd in de *Good Agricultural Initiative* (GAI), een organisatie die zich inzet voor de introductie van een *Good Agricultural Practice-keurmerk*. Het J-GAP keurmerk, dat onder meer voedselveiligheid en duurzame productiemethoden moet waarborgen, is gebaseerd op het Europese model, de EurepGAP. GAI verwacht dat, naarmate de druk op Japanse boeren om te exporteren zal toenemen, de Europese markt belangrijker wordt. Dan is het wel zaak goed voorbereid te zijn op de eisen van de Europese detailhandel. Daar het verkrijgen van een EurepGAP een tijdrovende en kostbare zaak is, zou een eigen GAP-keurmerk uitkomst kunnen bieden. Hoewel er nog een lange weg is te gaan, hoopt de organisatie te zijner tijd op wederzijdse erkenning van de Japanse en Europese GAP-standaarden. Het ministerie van Landbouw verwelkomt het initiatief. Voor het fiscale jaar 2005 zal het 19,5 miljoen yen beschikbaar stellen voor promotie.

THAILAND
LNV-raad Bangkok

> Biodiesel

Nieuwe bron voor biodiesel

Er is een nieuwe bron voor biodiesel gevonden in de vorm van de oliehoudende noot *Jatropha* (Physic nut). Het Britse bedrijf D1 Oils Plc heeft samen met Thaise partners een genetisch gemodificeerde *Jatropha*-variëteit ontwikkeld die een betere kwaliteit olie produceert. De plant groeit goed onder droge omstandigheden en is niet eetbaar.

VIETNAM
LNV-raad Bangkok

> Zuivel / vis / invoerquota

Vinamilk breidt uit

Vinamilk, Vietnams grootste zuivelbedrijf, gaat dit jaar voor US\$ 32,7 miljoen investeren. Het bedrijf zal bestaande fabrieken uitbreiden en nieuwe fabrieken openen om te kunnen voldoen aan de toenemende vraag naar zuivelproducten. Vinamilk is ook actief in de verwerking van koffie en in de vastgoedsector.

Forse investeringen in vissector

De overheid gaat de komende vijf jaar US\$ 7,4 miljoen investeren in de ontwikkeling en verduurzaming van de vissector. Er zullen mariene reservaten worden ingesteld en er zal onderzoek worden gedaan naar het benodigde beheer en de bescherming van mariene hulpbronnen. Ongeveer 70% van Vietnams aquacultuur, in totaal zo'n 13.000 zoetwater- en zoutwaterkwekerijen, is te vinden in de Mekong-delta.

Invoerquota voor zuivel verdwijnen

Op 1 mei 2005 zijn de invoerquota voor onder meer zuivelproducten in Vietnam opgeheven. Voorheen werd over het invoerquotum een invoerbelasting van 20% geheven en over eventuele extra invoer werd 10% extra invoerbelasting geheven. Met de opheffing van de quota wordt nu over alle invoer 20% invoerbelasting geheven. De wijziging van het invoerregime is onderdeel van Vietnams voorbereiding tot toetreding tot de WTO.

Europese Unie

BELGIË

LNV-raad Brussel

> Kip / logistiek groenten en fruit / omegabrood / bio-energie

Kippenbedrijf breidt uit

De Olense kippengroep Jory investeert € 10 miljoen in een verpakings- en distributiegebouw. Zo ontstaat meer ruimte en kan de weekcapaciteit worden vergroot van 700.000 kippen nu naar 1 miljoen kippen straks. Jory is in België marktleider voor verse kipproducten. Het bedrijf heeft een marktaandeel van 18% in versproducten van kip. De groep telt vier operationele dochters: slachterij Lintor, productveredelingsbedrijf Verbinnen, transportbedrijf Wafitra en de nieuwe milieuafdeling Verlirend.

Colruyt investeert in logistieke verwerking groenten

Colruyt heeft in het distributiecentrum Dassenveld in Halle twee

nieuwe installaties in gebruik genomen voor de logistieke verwerking van verse groenten en fruit. Het betreft een volledig geautomatiseerde orderpicker en een volautomatische krattenwas-installatie. Vanuit het distributiecentrum in Halle worden de bestellingen voor groenten en fruit verwerkt voor bijna 200 Colruyt-winkels. Met de nieuwe orderpicker worden alle leveringen volautomatisch klaarge- maakt.

Energie uit dierlijke vetten

In Oostende bouwt Electrawinds een elektriciteitscentrale die jaarlijks 25.000 ton afvalolie als frituurolie en dierlijke vetten omzet in groene stroom. Het gaat om een investering van € 15 miljoen. De bevolking kan participeren via co-operatieve aandelen. Een recente verordening van de Europese Unie eist dat dierlijke vetten die mogelijk besmet zijn met ziektekiemen, voortaan tegen strengere voorwaarden moeten worden verwerkt.

Brood met omega-3

De Antwerpse industriële bakkerij Zeelandia pakt uit met brood dat onverzadigde omega-3-vetzuren bevat. Het brood, waaraan ook een aantal gezonde granen als haver en spelt is toegevoegd, zal beschikbaar zijn bij (banket)bakkers in de Lage Landen. De bakkerij heeft vestigingen in 60 landen over de hele wereld. De firma stuurt zo'n 400 verschillende producten naar bakkers, grootkeukens, supermarkten en andere producenten van brood- en deegwaren. De omzet in België bedroeg vorig jaar bijna € 14 miljoen. De vestiging in Wommelgem staat aan de top op het vlak van onderzoek naar nieuwe producten. Zij hielp mee aan de ontwikkeling van het 'omegabrood'.

Dat creëert een Europese markt voor biomassacentrales zoals die van Electrawinds in Oostende.

DENEMARKEN

LNV-raad Kopenhagen

> Bloemenbureau

400 jaar diplomatieke betrekkingen met Nederland

Met een groots galadiner voor 300 gasten is op het kasteel van Hamlet, in Kronborg in Helsingør, op 31 maart 2005 het startschot gegeven voor de viering van 400 jaar diplomatieke betrekkingen tussen Denemarken en Nederland. De viering werd onder meer bijgewoond door de twee ministers van Buitenlandse Zaken, ZKH prins Constantijn, HKH prinses Laurentien en de Deense kroonprinses Mary.

Het Bloemenbureau had de danszaal van het kasteel in de bloemen gezet en ook de dertig ronde tafels waren prachtig aangekleed. Nadat de Deense kroonprinses officieel een nieuwe gerbera van de Nederlandse ambassadeur had aangenomen (die vanaf dat moment Gerbera Crown Princess Mary genoemd mocht worden), werden de tafelboeketten, bestaande uit gerbera's in diverse tinten, binnen-

gedragen. De gasten kregen na afloop een exemplaar van de nieuwe gerbera mee naar huis. Kijk voor meer informatie op www.400.info.

DUITSLAND

LNV-raad Berlijn

> Export / bio-eieren

Russische grenzen weer open

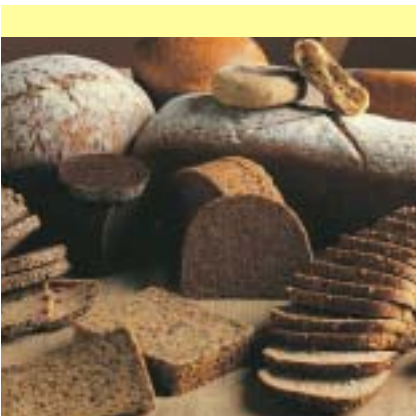
Na langdurige en moeizame onderhandelingen hebben Duitsland en Rusland een akkoord bereikt over de opheffing van de Russische importstop voor Duitse plantaardige producten. Sinds 1 mei heeft Duitsland de export van bloemen, planten, aardappelen, groenten en fruit naar Rusland hervat. De Duitsers hebben onder meer toegezegd de fytosanitaire controle aan te scherpen en extra maatregelen te treffen om de mogelijke fraude met valse exportcertificaten tegen te gaan. De Bondsregering zal daarbij de deelstaten, die in eerste instantie verantwoordelijk zijn voor de afgifte van exportcertificaten, nauwlettend gadeslaan. Op federaal niveau wordt hiervoor een extra controlesysteem opgericht.

Duitse Aldi stimuleert

Nederlandse productie bio-ei

De Nederlandse discounters Aldi en Lidl hebben pas sinds kort enkele bio-producten in hun assortiment opgenomen. Dezelfde discounters in Duitsland doen dit al veel langer, en op veel grotere schaal. Het afgelopen jaar is vooral door Aldi Duitsland de verkoop van biologische eieren sterk gestimuleerd. Deze bio-eieren zijn voor een belangrijk deel afkomstig uit Nederland, waar enkele grote bedrijven speciaal voor de Duitse Aldi produceren. Discounters als Aldi en Lidl zijn in Duitsland goed voor circa 65% van de totale afzet van eieren. In 2002 verkochten zij nog 12% van alle biologische eieren, in 2004 was hun marktaandeel verdubbeld tot 25% procent.

Deze ontwikkelingen in Duitsland stimuleren in belangrijke mate de groei van de biologische legpluim-

veesector in Nederland. Maar liefst 3/4 van de Nederlandse bio-eieren wordt geëxporteerd naar Duitsland. Sinds 2002 verdubbelde het aantal biologische leghennen in Nederland van 260.000 naar 520.000. Volgens adviesbureau Agro Eco zet deze groei zich onverminderd voort. De groei gaat wel gepaard met een duidelijke schaalvergroting. Terwijl het aantal biologische leghennen sinds 2002 met 100% groeide, nam het aantal bedrijven slechts met 37% toe. Ook de toekomstige groei in leghennen met naar schatting circa 50% zal gepaard gaan met een stijging van slechts 19% in het aantal bedrijven.

> Biotransportbrandstoffen

Zaadbedrijf Weibull en biotransportbrandstoffen

Het Zweedse zaadbedrijf Weibull, dat een aandeel van 30% op de Franse koolzaadmarkt heeft, gaat een andere commerciële koers varen. Het bedrijf zal zijn producten voortaan zelf op de Franse markt afzetten en de verkoop niet langer laten lopen via tussenhandelaren of vertegenwoordigers. Weibull is zeer geïnteresseerd in de ontwikkelingen in Frankrijk op het gebied van de productie van biotransportbrandstoffen en ziet deze als een

uitdaging. Bovendien zal de koolzaadproductie voor energiedoel-einden (esters) bijproducten leveren die op hun beurt de Franse veevoeder-industrie interesseren. Deze sector zou graag zijn import van soja uit de Verenigde Staten en Brazilië terugdringen. Het eiwitgehalte van Weibulls koolzaad moet dan hoger worden. Weibull verklaart daaraan te werken.

> Ministerswisseling / zuivel / suiker / varkens / eenden- en ganzenlever

Tussentijdse ministerswisseling op Landbouw

Per 1 mei is József Gráf aangetreden als de nieuwe minister van Landbouw en Regionale Ontwikkeling van Hongarije. Gráf is afgestudeerd aan de HLS te Körmend en heeft tot de omwenteling carrière gemaakt in het management van diverse landbouwcoöperaties en de communistische partij. Na de privatisering is hij CEO en grootaandeelhouder geworden van de coöperatie waarvan hij eerst president was. Ook was hij betrokken bij de privatisering van één van de grootste landbouwbedrijven van Hongarije (melkvee, varkens en akkerbouw), waarvan hij ook grootaandeelhouder is. In 1989 was hij medeoprichter van de Hongaarse Socialistische Partij, die nu deel uitmaakt van de regering. Hij is parlamentslid sinds 1994 en behoort tot de inner circle van de premier. Hij volgt daarmee Imre Nemeth op, die na drie jaar in functie heeft moeten aftreden, maar wel parlamentslid blijft. De tussentijdse ministerswisseling kan niet los worden gezien van de boe-

renonlusten van de afgelopen tijd. Er zijn problemen bij de grondregistratie en de organisatie van het uitbetalingorgaan.

Van Gráf wordt verwacht dat hij orde op zaken gaat stellen. Snelle uitbetaling van de EU-gelden heeft voor hem grote prioriteit. Ook wil hij de graanopslagcapaciteit snel uitbreiden door bijvoorbeeld faciliteiten van het leger in te zetten. Er zijn al aanzienlijke graanoverschotten en nieuwe overschotten zijn te verwachten. Tot slot wil hij iets doen aan de sinds de toetreding flink gestegen landbouwimporten. Volgens de oppositie heeft de ministerswisseling alles te maken met de verkiezingen begin volgend jaar. Daarbij ziet het er op dit moment niet goed uit voor de zittende regering. Meer dan de helft van de kiezers voelt zich verbonden met het wel en wee van het platteland. Tevreden boeren zijn dus van groot belang.

Omzet zuiveldetailhandel stijgt

In 2004 verwerkte de Hongaarse zuivelindustrie 1,55 miljard liter melk. In 2005 zal dat naar verwachting 1,3 miljard liter zijn. Het quotum bedraagt 2 miljard liter oftewel 1,9 miljard kilo. Er wordt ook nog een flinke hoeveelheid boerenmelk direct aan de consument verkocht. Het aantal runderen is in 2004 gedaald met 2%. De gemiddelde melkprijs is HUF 67 (€ 0,27) per liter, terwijl de kostprijs op HUF 72 tot HUF 75 zou liggen (ruim € 0,02 hoger). De industrie wil de prijs bovendien nog verlagen met HUF 2 tot HUF 3. De prijs bij huisverkoop is circa HUF 120 (€ 0,48) per liter.

Volgens AC Nielsen is de zuivel-detailhandelsomzet in 2004 ten opzichte van 2003 met 20% gestegen tot ruim HUF 130 miljard (€ 520 miljoen). De kaasconsumptie is in 2004 gestegen met 25% tot 50.000 ton. De afzet van zuiveldesserts groeide met 20% en van yoghurt, kwark en zure room met 10%. Deze trend lijkt zich dit jaar te gaan doorzetten. In januari/februari groeide de afzet van zuiveldesserts met 24% en kaas met 14% ten opzichte van dezelfde periode in 2004.

Suikeroverschot

De Hongaarse suikerprijzen zijn ingezakt. Dit zou te wijten zijn aan suikeraanvoer uit Polen (illegale voorraden bij toetreding) en Servië (rechtenvrije import van Balkansuiker via Hongarije). De import in 2003 was 50.000 ton, in 2004 bedroeg de import 80.000 ton. De Hongaarse suikerproductie was in 2004 met 500.000 ton aanzienlijk hoger dan het verbruik, dat circa 245.000 ton bedroeg. Het Hongaarse quotum is 400.000 ton. De drie suikerfabrieken die Hongarije rijk is, zullen naar verwachting minder ha gaan contracteren, terwijl er mogelijk ook lagere prijzen zullen worden uitbetaald. Voor isoglucose zijn vaste contracten met de werkers afgesloten en er zijn dus geen afzetproblemen.

Import levende varkens uit Nederland groeit sterk

Per week importeert Hongarije 5.000 tot 12.000 levende varkens uit Nederland. Volgens het Hongaarse Landbouw Economisch Instituut worden op dit moment per week 15.000 tot 20.000 varkens minder voor de slacht aangeboden dan in dezelfde periode van het vorige jaar. Het aantal varkens dat op de markt komt, is het afgelopen jaar gedaald met 17%. Hongarije heeft een varkensstapel van circa 350.000 zeugen en circa 5,6 miljoen mestvarkens. De verwerkers (in Hongarije zijn slachterij en uitsnijderij doorgaans gecombineerd) kampen dus met tekorten. De varkensprijs is op dit moment ongeveer € 1 per kilo levend gewicht.

Geen last van beperkingen vetmesten eenden en ganzen in VS

De berichten dat na Californië nu ook Oregon en wellicht New York, Illinois en Massachusetts uit dierenwelzijnsoverwegingen het vetmesten van eenden en ganzen voor de productie van lever zullen gaan verbieden, vinden Hongaarse producenten geen probleem. Zij beleveren naast de thuismarkt vooral Frankrijk, België en Japan en verwachten niet dat er een verbod binnen de EU zal komen.

> Pootaardappelen

Notificatieplicht geïmporteerde pootaardappelen

Binnenkort zullen Ierse importeurs (zowel telers als handelaren) van pootaardappelen elke partij moeten aanmelden bij de Ierse Plantenziektkundige Dienst. Volgens

minister Coughlan gaat het hier om een voorzorgsmaatregel om de plantenziektkundige status van Ierland te beschermen tegen onder meer ring- en bruinrot en om het binnenkomen van quarantaineziekten te voorkomen. De maatregel is niet tegen specifieke importen gericht. Het grootste deel van de import van pootaardappelen voor dit jaar heeft al plaatsgevonden, zodat het effect van de maatregel in 2005 redelijk beperkt zal zijn.

> Wijnbeurs

Beurs Vinitaly goes international

Van 7 tot 11 april is in Verona voor de 39ste keer Vinitaly, de internationale beurs voor wijn, georganiseerd. Zo'n 143.000 bezoekers bezochten de beurs, een stijging van 12% ten opzichte van de vorige editie. Ongeveer 30.000 bezoekers kwamen uit het buitenland. Het aandeel buitenlandse inzenders was ruim 20%. Het groeiende binnenlandse succes van de Vinitaly sterkt de organisatoren in hun inspanning de beurs te exporteren. Zo komt er in mei een Vinitaly Rusland, in oktober een Vinitaly USA Tour, in november een Vinitaly China en in januari 2006 voor het eerst een Vinitaly India. Over de interne markt werd gemeld dat de verkoopprijzen voor huishoudelijk gebruik in 2004 zijn gestegen met 2,3%. De consumptie van meer dan één miljard flessen bestond voor 56% uit rode wijn, voor 37% uit witte wijn en voor 7% uit rosé. In totaal hebben de Italianen daaraan € 1,5 miljard uitgegeven (+ 3%). Het grootste deel betreft nog altijd tafelvijnen (58%), maar het aandeel DOC/DOCG-wijnen, dat nu op 42% ligt, gaf een stijging van maar liefst 5% ten opzichte van vorig jaar te zien.

> Vis

Nieuwe visleverancier op Europese markt

Aker Seafoods is de naam van een nieuwe combinatie van drie visverwerkende bedrijven: Norway Seafoods AS, West Fish Aarsaether (WFA) en Nordic Sea Holding (NSH). De Aker Seafoods Group heeft ongeveer 1.350 werknemers in dienst en heeft een omzet van NOK 2,5 miljard (€ 305 miljoen) per jaar. De nieuwe combinatie bezit 29 vislicenties voor koolvis, schelvis en

garnalen en ongeveer 9% van de Noorse kabeljauwquota. De huidige directeur van Norway Seafoods, de heer Yngve Myhre, wordt Chief Executive Officer.

> Prioriteiten ministerie

Prioriteiten voor agrarische sector

De nieuwe minister van Landbouw, Plattelandsontwikkeling en Visserij, Jaime Silva, heeft voor de komende vier jaar drie belangrijke prioriteiten gesteld voor de agrarische sector. De focus zal liggen op bevordering van concurrentievermogen/selectiviteit, bescherming van het milieu en diversificatie van gewassen en sectoren. Het is de bedoeling dynamische landbouwbedrijven, het concurrentievermogen en het milieu met elkaar in evenwicht te brengen zonder bureaucratie. Prioritaire sectoren voor vergroting van de dynamiek zijn voornamelijk de biologische landbouw, bosbouw, wijn, olijfolie en groenten en fruit. Extra Europese steun hoeft Portugal niet te verwachten. De steun aan Portugal zal in de plannen voor 2007 tot 2013 zelfs lager gaan uitvallen.

> Olijfolie / I&R schapen en geiten / economisch aandeel landbouw / landbouw- machines

Schatting olijfolieproductie

Op basis van de geraamde productie, consumptie en uitvoer wordt aan het einde van de campagne op 1 november a.s. gerekend op een overschot van 300.000 ton olijfolie. Door de kou was rekening gehouden met een productiedaling tot ongeveer 850.000 ton, maar door meevallende resultaten wordt de productie nu op 980.000 ton geraamd. Hier kunnen de oude voorraden van 313.000 ton en een invoer van 80.000 ton bij opgeteld

worden, waardoor de totale hoeveelheid op 1.370.000 ton komt. Als de consumptie (600.000 ton) en uitvoer (450.000 ton) in mindering op dit totaal worden gebracht, resteert een voorraad van 300.000 ton.

I&R voor schapen en geiten

Het ministerie van Landbouw heeft begin april een ontwerp-decreet over identificatie & registratie bij schapen en geiten naar de landbouwororganisaties gestuurd. Daarin staat onder meer vermeld dat alle dieren die na 9 juli 2005 in Spanje zijn geboren of worden uitgevoerd, gemerkt moeten zijn met een oormerk of een elektronische chip. De oormerken moeten worden aangebracht voordat een dier zes weken oud is of zo veel eerder als dat het dier het bedrijf verlaat. Ook ingevoerde dieren moeten worden geïdentificeerd, behalve als ze rechtstreeks voor de slacht worden ingevoerd. Ten slotte moeten de veehouders een register bijhouden en bij vertrek van de dieren moet een vervoersdocument aanwezig zijn. De landbouwororganisaties is om een reactie op het ontwerp gevraagd.

Economisch gewicht landbouw daalt

De Spaanse Sociaal Economische Raad heeft bekendgemaakt dat het aandeel van de landbouw en visserij in de Spaanse economie in de afgelopen vijftien jaar is gedaald. Dit ondanks het feit dat zowel productie als omzet sterk stegen. In 1990 was de landbouw goed voor 5,2% van het bruto binnenlands product, maar in 2003 was dat percentage slechts 2,9. De werkgelegenheid in de landbouw en visserij

daalde in diezelfde periode van 11,5% naar 5,6%. Vooral de daling in de werkgelegenheid baart de overheid zorgen, omdat steeds meer mensen het platteland verlaten.

VERENIGD KONINKRIJK

LNV-raad Londen

> Kaasfabriek / biodiesel / Nitraatrichtlijn

Kaasfabriek Noordwest-Engeland

De plannen voor een flinke kaasfabriek in Cumbria, in Noordwest-Engeland, zijn volgens het blad *Farmers' Weekly* in een zodanig gevorderd stadium dat de bouwvergunning voor deze investering van £ 44 miljoen (ongeveer € 65 miljoen) binnenkort wordt afgegeven. De bedoeling is een op een Nederlands model gebaseerde fabriek te bouwen die geschikt is voor een jaarproductie van 80.000 ton. De bouw zou begin van de zomer kunnen beginnen, de productie rond april 2006. De fabriek zal beginnen met de verwerking van 150 miljoen liter melk, een hoeveelheid die moet doorgroeien naar 450 miljoen liter melk, voor de productie van ongeveer 40.000 ton milde en rijpe Cheddar in het voorjaar van 2009.

Milieuvriendelijke brandstof uit slaolie

De eerste Britse biodieselfabriek is van start gegaan met de commerciële productie van milieuvriendelijke brandstof. De 'groene brandstof' wordt gemaakt uit dierlijke

vetten en gebruikte slaolie in Motherwell, in het midden van Schotland, en vervolgens getransporteerd naar Grangemouth en Teesside, waar het wordt vermengd met minerale diesel. Het resultaat, een mengsel van 5% biodiesel en 95% minerale diesel, zal op de markt worden gebracht als Bio-plus. Het zal niet nodig zijn de motoren van voertuigen aan te passen. De Motherwell-fabriek zal een capaciteit hebben van 50.000 ton

per jaar. Dit is twee keer zo veel als de capaciteit van het grootste biodieselbedrijf in Oostenrijk. Argent Energy, de Londense firma die de fabriek heeft gebouwd, denkt dat Bio-plus een commercieel voordeel heeft, omdat gebruikte slaolie van de cateringsector ingekocht kan worden voor £ 175 (circa € 275) in plaats van £ 375 (circa € 585) voor rapzaadolie en £ 325 (circa € 508) voor soja. Hamish Curran, bedrijfsleider van het bedrijf in Motherwell, zegt dat zijn bedrijf op zoek is naar twee andere locaties voor de productie van deze brandstof in het VK. Petroplus, een in het VK gevestigd Nederlands bedrijf, heeft een contract met Argent Energy om biodiesel af te nemen. Biodiesel vormt op dit moment minder dan 0,1% van de totale dieselmarkt in het VK en minder dan 0,05% van de totale diesel- en benzinemarkt in het VK. Voor elke liter biodiesel bestaat een belastingkorting van 20 pence (een kleine € 0,30) op de in totaal 48,5 pence accijns op brandstof.

Korte berichten uit het buitenland

Overig Europa

RUSLAND

LNV-raad Moskou

> Productie 'aan huis' / landbouwontwikkeling / varkensproject

Mogelijk scherpe daling kleinschalige productie

Tijdens een informeel gesprek dat minister van Landbouw Gordeev onlangs had met de leden van de International Agribusiness Club, heeft hij zijn zorg uitgesproken over een mogelijk scherpe daling van de productie op de 'household plots', een soort volkstuinjes. Deze zijn gezamenlijk goed voor ongeveer 50% van de productie. Ze hebben vooral een groot aandeel in de productie van groenten en aardappelen, pluimvee en varkens. Ook ongeveer 50% van al het rundvee wordt zo 'aan huis' gehouden. Lage inkomens, groeiende armoede op het platteland, gronddegradatie en vergrijzing zouden gaandeweg een steeds grotere aanslag doen op deze productievorm.

Voorstel strategie landbouwontwikkeling tot 2010

Het ministerie van Landbouw heeft de strategie voor de landbouwontwikkeling tot 2010 neergelegd in een wetsvoorstel dat in eerste

lezing al in het parlement is besproken. De strategie is onder meer gebaseerd op de verantwoordelijkheid van de overheid voor een evenwichtige ontwikkeling van het agrarisch bestel. Eén van de voornaamste doeleinden is de uiteindelijke zelfvoorziening op veehouderijgebied. Daarnaast wordt gestreefd naar intensivering van de graanproductie en naar de ontwikkeling van de visserij-industrie. Het ministerie heeft 2005 uitgeroepen tot 'het jaar van het varken', met de taakstelling de productie van varkensvlees met 10% te verhogen. Instrumenten zijn vijfjarige kredietreducties en een speciaal leaseprogramma voor materiaal. De varkensvleesproductie vertoont de laatste tijd een daling. Verleden jaar daalde de productie tot 1,66 miljoen ton in vergelijking met 1,75 miljoen ton in 2003.

Groot varkensproject Lipetsk

APK Mikhailovsky, één van de grootste agrarische werkmatschappijen en eigendom van het vleesconcern Cherkizovsky, wil meer dan € 118 miljoen investeren in een nieuw productiebedrijf bij Lipetsk. Het nieuwe bedrijf zal vier zeugencomplexen van elk 4.800 zeugen gaan omvatten en jaarlijks ongeveer 50.000 ton varkensvlees moeten gaan produceren. Mikhailovsky geeft aan dat het opteert voor een gloednieuw bedrijf, dat aan alle internationale standaarden voldoet. Na de ervaringen van anderen te hebben bestudeerd, lijkt dat Mikhailovsky een betere keuze dan de elders gangbare praktijk om bedrijven te renoveren. Mikhailovsky produceert momenteel al 10.000 ton varkens, 60.000 ton kip, 11 miljoen liter melk en 270.000 ton mengvoeders.

Bang voor de nieuwe Lidstaten?

Een alerte agro-sector heeft niets te vrezen

Volgens dr. Paul Tang van het Centraal Plan Bureau duurt het nog zeker 30 jaar voordat de EU-nieuwkomers uit Midden- en Oost-Europa hun economische achterstand op de EU-15 hebben goedge maakt. Tang deed deze uitspraak tijdens het seminar De ontwikkeling van de concurrentiekracht van Midden- en Oost-Europese landen tot 2030 dat op 26 mei jl. in Den Haag werd gehouden.

Landbouwminister Veerman opende het seminar. Hij is hoopvol gestemd over de mogelijkheden voor de Nederlandse sector en de agro-kansen van de Midden- en Oost-Europese landen. De angst om binnen de EU overspoeld te worden door goedkope vruchten van de 10 EU-nieuwkomers is volgens Veerman ongegrond. Ze zullen de komende jaren de handen vol hebben aan het opbouwen en vergroten van hun productiecapaciteit. Dat biedt de nationale agro-sector kansen om de nieuwe EU-markten verder te betreden en het eigen product verder te verbeteren en te diversifiëren.

Ook prof. dr. Klaus Frohberg van het Centrum voor Ontwikkelingsonderzoek van de universiteit van Bonn ziet in de EU-uitbreiding mogelijkheden en kansen voor de Nederlandse agro-economie. Veel vlees en andere agro-producten uit de nieuwe lidstaten zijn (nog) van matige kwaliteit. Frohberg is ervan overtuigd dat kwaliteit het sleutelwoord is voor meer Nederlandse

successen. De arbeidskosten per eenheid product zijn in West-Europa nog steeds lager dan in Midden-Europa.

Ondanks de eerste voedselexportsurplus in 2004 van de nieuwe lidstaten naar de EU-15 voorziet prof. Martin Banse van het Agri-Economisch Instituut van de Universiteit van Göttingen voor de komende 25 jaar geen dramatische veranderingen. De grootste verandering zou kunnen optreden bij het afschaffen van de melkquotering. Wanneer dat het geval zou zijn, zou de melkproductie in West-Europese landen groeien ten koste van de productie in Midden-Europese landen. De Nederlandse agro-sector moet wel alert blijven. Vast staat dat de vergrote EU-markt niet alleen nominaal een markuitbreiding betekent, ook de consumptie per hoofd van de bevolking in de nieuwe lidstaten zal groeien.

Ook dr. Siemen van Berkum van het Landbouw Economisch Instituut maakt zich geen al te grote zorgen. Wel noemt hij de dure grond en dure arbeid in de EU-15 als serieuze bedreigingen. Ook de import van meer dan 40% van de in de sector gebruikte grondstoffen ziet hij als een nadeel. Maar Van Berkum is ervan overtuigd dat deze marktbedreigingen moeten (en zullen) leiden tot nieuwe initiatieven. Onderzoeken wijzen uit dat prijs steeds vaker ondergeschikt raakt aan klantenwensen als kwaliteit, gezondheid, smaak en veiligheid.

Laatste nieuws

PSO-tender groente en fruitsector Servië en Roemenië open

In het kader van het Programma Samenwerking Oost-Europa (PSO) heeft de EVD internationaal ondernemen en samenwerken (agentschap van het ministerie van Economische Zaken) twee tenders uitgeschreven voor ketenontwikkeling: één in de Servische en één in de Roemeense groente- en fruitsector. De tenderinstructie kan worden gedownload via de website www.evd.nl/pso.

De koopkracht van de bevolking in Servië en Roemenië zal naar verwachting de komende jaren verder toenemen. De vraag naar kwaliteitsgroenten en -fruit zal hierdoor stijgen. Sinds een paar jaar vestigen zich dan ook westerse supermarktketens in een snel tempo in beide landen. Dit afzetkanaal zal de komende jaren sterk aan belang winnen. Door gebrek aan marktorientatie is de primaire

sector in beide landen niet in staat aan de eisen van de retail te voldoen. De investeringsruimte is beperkt, teeltmethoden zijn vaak verouderd en er zijn onvoldoende middelen voor een goede sortering, verpakking en bewaring van producten. De kostprijs van de productie ligt vanwege een lage productiviteit relatief hoog, ondanks de in ruime mate beschikbare en goedkope arbeid en grond. Supermarkten importeren daarom bijna alle groenten en fruit.

Roemenië zit midden in het proces van toetreding tot de EU. Hierdoor gaan marktontwikkelingen erg snel. In Servië is de EU-toetreding nog niet aan de orde, maar bestaat een grote behoefte aan aansluiting bij de marktontwikkelingen van omliggende landen.

De EVD stelt twee tenders open voor Nederlandse bedrijven die met een Servische dan wel

Roemeense partner commercieel georiënteerde projecten opzetten. De mogelijkheden liggen vooral op het gebied van het opzetten van een goed functionerende keten waarbij aspecten als veredeling, toelevering, verwerking, logistiek, handel, voedselkwaliteit en -veiligheid, praktisch onderwijs en onderzoek en trainingen aan de orde kunnen komen.

Geïnteresseerden kunnen voor informatie terecht bij:

EVD, Arie Bijl (Servië)

Tel: +31-70 778 8508

e-mail: bijla@evd.nl

EVD, Pieter Vaandrager (Roemenië)

Tel: +31-70 778 8501

e-mail: vaandrager@evd.nl

Succes geogst

Officiële opening van de 'Holland Flower Market'.

Meer bloembollen naar Zuid-Korea

In 2004 maakte Zuid-Korea een einde aan de fytosanitaire belemmeringen voor de vrije verspreiding van vijf soorten bloembollen uit Nederland. In 2005 zal dit waarschijnlijk voor nog vier soorten gebeuren. Aanleiding voor het LNV-bureau in Seoul om een promotie- en informatiecampagne voor de Nederlandse bloembollen op te zetten.

De promotionele activiteiten vonden plaats van november 2004 tot mei 2005. Het doel was het Koreaanse publiek erop te wijzen dat de Nederlandse bloembollen nu algemeen beschikbaar zijn in Zuid-Korea en dat ze heel gemakkelijk zelf kunnen worden gekweekt, zowel buiten als binnen. Bij de promotie werden ook retailorganisaties betrokken, die de bloembollen uiteindelijk in hun assortiment moeten gaan opnemen.

Donatie van 7.000 tulpenbollen

Tijdens een feestelijke ceremonie in november 2004 overhandigde de Nederlandse ambassadeur 7.000 tulpenbollen aan de burgemeester van Seoul. De tulpenbollen waren ter beschikking gesteld door de firma Haakman & Zn, een grote Nederlandse bol- lenexporteur uit Wervershoof, en door het ministerie LNV naar Zuid-Korea getransporteerd. De feestelijke donatie-ceremonie genoot ruime belangstelling van de verschillende Koreaanse media.

Tulpen op Seoul City Plaza

Binnen de ambassade was april uitgeroepen tot Holland Promotie- maand, waarin de Economi-

sche sectie en het LNV-bureau samen optrokken. Toen de gedoneerde bollen op 16 april jl. op Seoul Plaza in volle bloei stonden, was hier een feestelijke bijeenkomst met toespraakjes en informatieverbreiding. Het LNV-bureau was aanwezig met een stand waar het publiek flyers kreeg uitgereikt. Bij de stand werd gevuldsanst en Koreaanse studenten aan de Nederlandse faculteit van de Hanguk Universiteit brachten Nederlandse liedjes ten gehore. Wat echter vooral indruk maakte in dit geheel was de bloeiende massa tulpen, waaraan in de media aandacht werd besteed in de vorm van

verschillende interviews in zowel diverse landelijke kranten als op tv.

'Holland Flower Market' in themapark Everland

Om de bloembollen dichterbij de mensen te brengen, sloten het LNV-bureau en het Internationaal Bloembollen Centrum een deal met het grootste themapark van Korea, Everland, om de 'Holland Flower Market' neer te zetten in de periode waarin het jaarlijkse Tulpenfeest werd gehouden. Aan de rand van het park is daarvoor een permanente 'Holland Village' ingericht met Amsterdamse gevelletjes en een molen. Vanuit het paviljoen werd gedurende de gehele tulpenfeestperiode van vier weken informatie gegeven over bollen- teelt en het zelf kweken van bloemen uit bollen, en er werden losse bollen en potbloemen verkocht.

Succesformule

Het themapark Everland trok in de periode van het Tulpenfeest tussen de één en twee miljoen bezoekers. Hoewel de verkoop van bloembollen wat tegenviel, was het informerende effect bijzonder groot. Een direct gevolg van deze activiteit was dat een

grote Franse supermarktketen de 'Holland Flower Market'-formule heeft overgenomen en sinds half mei bollen verkoopt vanuit voorlopig enkele vestigingen in en rondom Seoul. Ook enkele grote warenhuisketens hebben belangstelling getoond voor de verkoop van bollen. Bovendien lijkt het erop dat Everland de 'Holland Flower Market' jaarlijks op het Tulpenfeest wil laten terugkeren.

Of deze bloembollenimpuls ook op lange termijn effect zal hebben op de exportcijfers van bloembollen van Nederland naar Zuid-Korea, moet blijken. Om dat lange-termijneffect gunstig te beïnvloeden, moeten vervolgcampagnes geïnitieerd worden door het LNV-bureau en het IBC, maar ook zal de Nederlandse bloembollensector initiatief moeten tonen.

Bent u geïnteresseerd in de bloembollensector in Korea, neem dan contact op met de LNV-raad.

*Jack Damen
LNV-bureau te Seoul.*

LNV-bureaus in het buitenland

Koreaanse-Nederlandse consortium.

ABU DHABI

Werkgebied: Verenigde Arabische Emiraten en Saoedi-Arabië
Dr. ir. J.G. van der Beek, LNV-Raad
Bezoekadres: Ambassade der Nederlanden, Apt. 602 Al Masaoood Tower Building, Shelkh Hamdan Street, Abu Dhabi, Verenigde Arabische Emiraten.
Postadres: P.O.Box 1 46560, Abu Dhabi, Verenigde Arabische Emiraten.
Tel.: (00-971) 2.632.0712 (LNV)
Fax.: (00-971) 2.632.0198 (LNV)
E-mail: abu-lnv@minbuza.nl

Bureau Riyad

Bezoekadres: Ambassade der Nederlanden, Diplomatic Quarter, Riyadh, Saoedi-Arabië
Postadres: P.O.Box 94307, Riyadh 11693, Saoedi-Arabië
Tel.: (00-966) 1 488 1093/2501 (LNV)
Fax.: (00-966) 1 488 1519 (LNV)
E-mail: tijdelijk vervallen
2° E-mail: riy-lnv@minbuza.nl
<http://www.holland.org.sa>

ANKARA

Werkgebied: Turkije, Israël, Palestijnse Gebieden
Mw. drs. C.J.M. Konsten, LNV-Raad
Post/Bezoekadres: Ambassade der Nederlanden, Turan Günes Bavari 7, Cadde no. 3, Yildiz 06550 Ankara, Turkije
Tel.: (00-90) 312.409.1860 (LNV)
Fax: (00-90) 312.409.1892 (LNV)
E-mail: nlgovankagr@bnet.net.tr
2° E-mail: ank-lnv@minbuza.nl
<http://www.dutchembassy.org.tr>
<http://www.wnlankagr.com>

Athene (zie Boekarest)

BANGKOK

Werkgebied: Thailand, Filipijnen, Vietnam
Ir. M.H. Slingenbergh, LNV-Raad
Bezoekadres: Ambassade der Nederlanden, 106 Wireless Road, Lumpini, Bangkok-10330
Postadres: P.O. Box 404, Bangkok 10330, Thailand
Tel.: (00-66) 2.255.7559 (LNV)
Fax: (00-66) 2.254.1415 (LNV)
E-mail: nlbanagr@loxinfo.co.th
2° E-mail: ban-lnv@minbuza.nl
<http://www.netherlandsembassy.in.th>

Bureau Hanoi

Mw. Truong Thi Dung, Technisch assistent
Bezoekadres: Ambassade der Nederlanden Daeha Office Tower, 6 th floor 360 Kim Ma Street, Ba Dinh District, Hanoi
Tel.: (00-84) 4.831.5650
Fax: (00-84) 4.831.5605
E-mail: nlhanagr@fpt.vn
E-mail: han-lnv@minbuza.nl
<http://www.netherlands-embassy.org.vn>

Bureau Manilla

Dhr. J.I.C. Laquian, Technisch Assistent
Bezoekadres: Ambassade der Nederlanden, 9° Etage, King's Court Bld I, 2129 Chino Roces Avenue, Makati City, Metro Manilla, Filipijnen
P.O. Box 2448 MCPO, 1264 Makati, Metro Manilla, Filipijnen
Tel.: (00-63) 2.811.2706 (LNV)
Fax: (00-63) 2.811.2706 (LNV)
(00-63) 2.815.4579 (BZ)
E-mail: nlmanagr@eastern.com.ph
2° E-mail: man-lnv@minbuza.nl
<http://www.netherlandsembassy.ph>

BELGRADO (zie Boedapest)

BERLIJN

Werkgebied: Duitsland, Zwitserland
Ir. J.J. Pape, LNV-Raad
Mw. Mr. S.M.C. Deepen, LNV-Attaché
Post/Bezoekadres: Ambassade der Nederlanden, Klosterstrasse 50, 10179 Berlin, Duitsland
Tel.: (00-49) 30.2095.6480 (LNV)
Fax: (00-49) 30.2095.6481 (BZ)
E-Mail: nlblnagr@bln.nlab.de
2° E-mail: bln-lnv@minbuza.nl
<http://www.dutchembassy.de>

BOEDAPEST

Werkgebied: Hongarije, Bosnië-Herzegovina, Kroatië, Slovenië, Servië-Montenegro, Oostenrijk
Ir. J.A. Landstra, LNV-Raad
Drs. A.E. Braam, Raad voor Veterinaire aangelegenheden
Veterinair Werkgebied: Hongarije, Bosnië-Herzegovina, Bulgarije, Estland, Letland, Litouwen, Servië-Montenegro, Kroatië, Macedonië, Polen, Roemenië, Slovenië, Tsjechië en Slowakije
Bezoekadres: Ambassade der Nederlanden, Fuge utca 5-7, (2° district), 1022 Boedapest, Hongarije
Postadres: P.O. Box 56, 1388 Boedapest, Hongarije
Tel.: (00-36) 1.3366.380 (LNV)
Fax: (00-36) 1.3266.238 (LNV)
E-mail: nlboeagr@pronet.hu
2° E-mail: bdp-lnv@minbuza.nl
<http://www.netherlandsembassy.org.hu>

Bureau Belgrado

Mw. M. Mirkovic, Technisch Assistent
Bezoekadres: Ambassade der Nederlanden, Simina 29, 11000 Belgrado, Servië-Montenegro
Postadres: Postfah 489, 11001 Belgrado
Tel.: (00-381) 11.3281.147
Fax: (00-381) 11.6289.86
E-mail: nlgovbel@eunet.yu
2° E-mail: bel-lnv@minbuza.nl
<http://www.nlembassy.org.yu>

Bureau Zagreb

Mw. D. Budimir, Technisch Assistent
Post/Bezoekadres: Ambassade der Nederlanden, Medvescak 56, 10000 Zagreb, Kroatië
Tel.: (00-385) 1.468.3697 (LNV)
Fax: (00-385) 1.468.4877 (BZ)
E-mail: zag-lnv@minbuza.nl
<http://www.netherlandsembassy.hr/>

BOEKAREST

Werkgebied: Roemenië, Bulgarije, Griekenland
Ir. Ing. M.Y. Brouwer, LNV-Attaché
Post/Bezoekadres: Ambassade der Nederlanden, Aleea Alexandru 20, Sector 1, 011823 Boekarest, Roemenië
Tel.: (00-40) 21.231.5657 (LNV)
Fax: (00-40) 21.231.6373 (LNV)
E-mail: nlbkagr@olanda.kappa.ro
2° E-mail: bkr-lnv@minbuza.nl
<http://www.olanda.ro/>

Bureau Athene

Mw. M. Plessas-Schallenburg, Technisch Assistent
Bezoekadres: Ambassade der Nederlanden, Leoforos Vassileos Konstantinou 5-7, Athene 106-74, Griekenland
Tel.: (00-30) 2.107.254.960
Fax: (00-30) 2.107.254.907
E-mail: ath-lnv@minbuza.nl
<http://www.dutchembassy.gr>

Bureau Sofia

Mw. D.H. Milenkova, Technisch Assistent
Bezoekadres: Ambassade der Nederlanden, Oborishte 15, 1504 Sofia, Bulgarije
Postadres: P.O. Box 91, 1000 Sofia, Bulgarije
Tel.: (00-359) 2.8160.380 (LNV)
Fax: (00-359) 2.8160.381 (LNV)
E-mail: nlsofagr@bulpost.net
2° E-mail: nlsofagr@bulpost.net
<http://www.netherlandsembassy.bg>

BRASÍLIA

Werkgebied: Brazilië
Dhr. J.G. van de Vooren, LNV-Raad
Bezoekadres: Ambassade der Nederlanden, Ses Avenida das Nações, QD. 801, Lote 05 CEP 70405-900 Brasília - DF, Brazilië
Postadres: Caixa Postal 07/0098, CEP 70359-970 Brasília - DF, Brazilië
Tel.: (00-55) 61.321.4769 (BZ)
Fax: (00-55) 61.323.5342 (LNV)
E-mail: nlbraagr@uol.com.br
2° E-mail: bra-lnv@minbuza.nl
<http://www.embaixada-holanda.org.br>

Bureau São Paulo

Mw. F.E. Heering, Administratief medewerker Consulaat-Generaal der Nederlanden
Bezoekadres: Avenida Brigadeiro Faria Lima 1779, 3 - andar CEP 01451-001-Sao Paulo-SP, Brazilië
Postadres: Caixa Postal 11302, CEP 05422-970-Sao Paulo-SP, Brazilië
Tel.: (00-55) 11.3811.3300 (BZ)
Fax: (00-55) 11.3819.0903 (LNV)
E-mail: nlsaoagr@uol.com.br
2° E-mail: sao-lnv@minbuza.nl
<http://www.embaixada-holanda.org.br>

BRUSSEL

Werkgebied: België, Luxemburg
Jhr. mr. ing. K.H.A. von Chrismar, LNV-Raad
Post/Bezoekadres: Ambassade der Nederlanden, H. Debroulxlaan 48, 1160 Brussel, België
Tel.: (00-32) 2.679.1550 (LNV)
Fax: (00-32) 2.679.1780 (LNV)
E-mail: nlbruaagro@euronet.be
2° E-mail: bruu-lnv@minbuza.nl
<http://www.netherlandseambassade.be>

BRUSSEL PV-EU

Mr. G.P.G. Kunst, LNV-Raad
Drs. A.M. Akkerman, Raad voor Veterinaire Aangelegenheden
Mr. O.B.M. Meuffels, LNV-Attaché
Ir. F. Vroegop, LNV-Attaché
Mw. Drs. S.J.C.W. Bont, LNV-Attaché
Post/Bezoekadres: Permanente Vertegenwoordiging van het Koninkrijk der Nederlanden bij de Europese Unie, H. Debroulxlaan 48, 1160 Brussel, België
Tel.: (00-32) 2.679.1545/1546 (LNV)
Fax: (00-32) 2.679.1776/1783 (LNV)
E-mail: bre-lnv@minbuza.nl
<http://www.netherlandseambassade.be>
Tevens belast met procurement-aangelegenheden in het kader van de ontwikkelingsfondsen van de EU.

BUENOS AIRES

Werkgebied: Argentinië, Chili, Uruguay
Drs. M. van Genne, LNV-Raad
Bezoekadres: Ambassade der Nederlanden, Edificio Porteno II, Olga Cossentini 831, Pisos 3 y 4, C1107 BVA Buenos Aires, Argentinië
Postadres: Ambassade der Nederlanden, Olga Cossentini 831, C1107 BVA Buenos Aires, Argentinië
Tel.: (00-54) 11.4338.0090 (LNV)
Fax: (00-54) 11.4338.0091 (LNV)
E-mail: nlbueagr@embajadaholanda.int.ar
2° E-mail: bue-lnv@minbuza.nl
<http://www.embaixadaholanda.int.ar>

DAMASCUS (zie Kairo)

GENÈVE PV-WTO

Werkgebied: Permanente Vertegenwoordiging van het Koninkrijk der Nederlanden bij de WTO (Wereldhandelsorganisatie) en andere internationale organisaties te Genève (UNCTAD, UNEP, WHO, WIPO/UPOV)
Mr. M.P.C. Huige, LNV Raad
Postadres: C.P. 196, 1211 Genève 20 CIC, Zwitserland
Tel.: (00-41) 22.748.1822/08 (LNV)
Fax: (00-41) 22.748.1828 (BZ)
E-mail: nlgevaagr@bluewin.ch
2° E-mail: rien.huige@minbuza.nl

Hanoi (zie Bangkok)

HONG KONG SAR (zie Peking)

JAKARTA

Werkgebied: Indonesië, Maleisië, Singapore, tevens voor Association of South-East Asian Nations (ASEAN)
Ir. F.A.G.M. Claassen, LNV-Raad
Post/Bezoekadres: Ambassade der Nederlanden, Jalan H.R. Rasuna Said, Kavel S-3, Kuningan, Jakarta 12950, Indonesië
Tel.: (00-62) 21.524.1032/48 (LNV)
Fax: (00-62) 21.526.2230 (LNV)
E-mail: nljakagr@jrne.or.id
2° E-mail: jak-lnv@minbuza.nl
<http://www.netherlandsembassy.or.id/>

Bureau Singapore

Dhr. K.C. Chong, Technisch Assistent
Bezoekadres: Ambassade der Nederlanden, 541 Orchard Road, 13-01 Liat Towers, Singapore 238881
Postadres: Tanglin P.O. Box 447, Singapore 912415
Tel.: (00-65) 6739.1121
Fax: (00-65) 6737.1940
E-mail: nlsinagr@singnet.com.sg
2° E-mail: sin-lnv@minbuza.nl
<http://www.nethemb.org.sg>

KAIRO

Werkgebied: Egypte, Jordanië, Libanon, Syrië
Ir. H.L.M. van Wissen, LNV-Raad
Post/Bezoekadres: Ambassade der Nederlanden, 18, Hassan Sabri Street, 11211, Zamalek, Kairo, Egypte
Tel.: +202 736 38 63 / 739 55 712/2/3
Fax: +202 736 09 36
E-mail: nlkaiagr@hollandemb.org.eg
2° E-mail: kai-lnv@minbuza.nl
<http://www.hollandemb.org.eg>

Bureau Damascus

Mw. Samar Kadri, Technisch Assistent
Bezoekadres: Ambassade der Nederlanden, Abou Roumaneh, Al-Jalaa Street, Imm. Tello, Damascus, Syrië
Postadres: Boîte Postale 702, Damascus, Syrië
Tel.: (00-963) 11.333.5119/6871 (BZ)
Fax: (00-963) 11.333.9369 (BZ)
E-mail: nldamagr@cyberia.net.lb
2° E-mail: dmc-lnv@minbuza.nl

KIEV

Werkgebied: Oekraïne, Armenië, Azerbeidzjan, Georgië, Moldavië
Ir. A.A. Verhagen, LNV-Raad
Post/Bezoekadres: Ambassade der Nederlanden, Kontraktova Ploscha 7, 01901 Kiev, Oekraïne
Tel.: (00-380) 44.490.8223 (LNV)
Fax: (00-380) 44.490.8266 (LNV)
E-mail: kievgaron@ukr.net
2° E-mail: kie-lnv@minbuza.nl
<http://www.holland.com.ua>

Koreanen en Nederlanders werken samen in strijd tegen wantsen

In een consortium gaan Koreaanse en Nederlands bedrijven en onderzoeksorganisaties vier jaar samenwerken in Zuid-Korea aan duurzame bestrijding van wantsen in een aantal voor de export belangrijke fruit- en groentegewassen. Het betreft het National Yeongnam Agricultural Experimental Station (YARI) en de Gyeongsang National University (GNSU) uit Zuid-Korea en Entocare en Plant Research International, dat onderdeel uitmaakt van Wageningen UR, uit Nederland. De aftrap voor deze samenwerking is op 26 mei jl. in Korea gegeven.

Voor meer informatie:
Plant Research International, dr. Frans Griepink, Wageningen UR.
Entocare, drs. Maedeli Hennekam, tel: +31 317 47 61 69

KOPENHAGEN

Werkgebied: Denemarken, Estland, Finland, Noorwegen, IJsland, Zweden
Dhr. H.H. Schipper, LNV-Raad
Post/Bezoekadres: Ambassade der Nederlanden, Toldbodgade 33, DK 1253 Kopenhagen K, Denemarken
Tel.: (00-45) 33.707.218
Fax: (00-45) 33.140.350
E-mail: nlkopagr@newmail.dk
2^e E-mail: kop-lnv@minbuza.nl
<http://www.nlembassy.dk>

LISSABON (zie Madrid)

LONDEN

Werkgebied: Verenigd Koninkrijk, Ierland
Drs. G.G.J. Thissen, LNV-Raad
Post/Bezoekadres: Ambassade der Nederlanden, 38, Hyde Park Gate, Londen SW7 5DP, Verenigd Koninkrijk
Tel.: (00-44) 20.7590.3279/7677/80
Fax: (00-44) 20.7581.5276
E-mail: nllonagr@netherlands-embassy.org.uk
2^e E-mail: lon-lnv@minbuza.nl
<http://www.netherlands-embassy.org.uk/>

MADRID

Werkgebied: Spanje, Marokko, Portugal
Mr. C.J. Heringa, LNV-Raad
Post/Bezoekadres: Ambassade der Nederlanden, Avenida del Comandante Franco 32, 28016 Madrid, Spanje
Tel.: (00-34) 91.353.7521/20 (LNV)
Fax: (00-34) 91.353.7567 (LNV)
E-mail: nlmadagr@telefonica.net
2^e E-mail: mad-lnv@minbuza.nl
<http://www.embajadapaisesbajos.es>

Bureau Lissabon

Mw. A.P. Paiva Geadas, Administratief Medewerker
Post/Bezoekadres: Ambassade der Nederlanden, Avenida Infante Santo 43-50, 1399-011 Lissabon, Portugal
Tel.: (00-351) 21.391.4919 (LNV)
Fax: (00-351) 21.391.4952 (LNV)
E-mail: nllisaagr@netcabo.pt
2^e E-mail: lis-lnv@minbuza.nl
<http://www.emb-paisesbaixos.pt>

MANILLA (zie Bangkok)

MEXICO

Werkgebied: Mexico, Cuba
Ir. P.A.L. de Rijk, LNV-Raad
Bezoekadres: Ambassade der Nederlanden, Av. Vasco de Quiroga 3000, Piso 7, Colonia Santa Fe, 01210 Mexico D.F., Mexico
Postadres: Apartado Postal 10-656, 11000 Mexico D.F., Mexico
Tel.: (00-52) 55-5258.9921 tst. 215 (LNV)
Fax: (00-52) 55-5258.8139
E-mail: lnv@nlgomex.com
2^e E-mail: mex-lnv@minbuza.nl
<http://www.paisesbajos.com.mx>

MOSKOU

Werkgebied: Rusland, Kazachstan, Oezbekistan, Wit-Rusland
Ir. J.M.J.G. Kats, LNV-Raad
Bezoekadres: Ambassade der Nederlanden, Tverskoj Blvd. 14/1, 5th Floor, 125009 Moscow, Rusland
Postadres: Kalashny Pereulok 6, 125009 Moskou, Rusland
Tel.: (00-7) 095.797.2946
Fax: (00-7) 095.797.2905
E-mail: moslnv@sovintel.ru
2^e E-mail: mos-lnv@minbuza.nl
<http://www.netherlands-embassy.ru>

NAIROBI

Werkgebied: Kenia, Eritrea, Ethiopië, Oeganda, Tanzania, tevens voor UNEP
Mr. F.H.J. von der Assen, LNV-Raad
Ambassade der Nederlanden, Bezoekadres: Ambassade der Nederlanden, Riverside Lane, Off Riverside Drive, Nairobi, Kenia
Postadres: P.O. Box 41537, 00100, Nairobi, Kenia
Tel.: (00-254) 20.4450.137
Fax: (00-254) 20.4450.138
E-mail: nlnaiagr@nbnct.co.ke
2^e E-mail: nai-lnv@africaonline.co.ke
<http://www.netherlands-embassy.or.ke/>

NEW DELHI

Werkgebied: Bhutan, India, Sri-Lanka, Nepal
Ir. A. Parzer, LNV-Raad
Post/Bezoekadres: Ambassade der Nederlanden, 6/50F Shantipath, Chanakyapuri, New Delhi 110021, India
Tel.: (00-91) 11.24.197.604/5/77
Fax: (00-91) 11.24.197.702
E-mail: nlndeagr@vsnl.net
2e E-mail: nde-lnv@minbuza.nl
<http://www.hollandinindia.org/>

PARIJS

Werkgebied: Frankrijk, Algerije
Ir. L. Braakenburg, LNV-Raad
Post/Bezoekadres: Ambassade der Nederlanden, 7-9 Rue Eblé, 75007 Parijs, Frankrijk
Tel.: (00-33) 1.4062.3353 (LNV)
Fax: (00-33) 1.4062.3452 (LNV)
E-mail: agriculture@amb-pays-bas.fr
2e E-mail: par-lnv@minbuza.nl
<http://www.amb-pays-bas.fr>

PARIJS PV-OESO

Werkgebied: Permanente Vertegenwoordiging van het Koninkrijk der Nederlanden bij de OESO (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling)
Ir. A.J.A. van Royen, LNV-Raad
Post/Bezoekadres: 12-14 Rue Octave Feuillet, 75116 Parijs, Frankrijk
Tel.: (00-33) 1.4524.9971
Fax: (00-33) 1.4524.9938
E-mail: nlpaoagro@fr.oleane.com
2e E-mail: pao-lnv@minbuza.nl

PEKING

Werkgebied: Volksrepubliek China, (incl. Hong Kong) en Mongolië
Ir. H.J.W. van Duijn, LNV-Raad
Ir. R.J. Konijn, LNV-Attaché
Post/Bezoekadres: Ambassade der Nederlanden, 4, Liangmahe Nanlu Rd. Beijing 100600, Volksrepubliek China
Tel.: (00-86) 10.6532.4464
Fax: (00-86) 10.6532.6329
E-mail: info@nlpekagr.com
2e E-mail: pek-lnv@minbuza.nl
<http://www.hollandinchina.org/nl/peking/intro.htm>
Web (LNV): <http://www.nlpekagr.com>

Bureau Shanghai

Dhr. N. Hong, Technisch Assistent
Post/Bezoekadres: Consulaat-Generaal der Nederlanden, Sun Plaza, East Tower, 4th Floor, 88 Xian Xia Road, Shanghai 200336, Volksrepubliek China
Tel.: (00-86) 21.6209.9076 (BZ)
Fax: (00-86) 21.6278.9722 (LNV)
E-mail: nlshaagr@uninet.com.cn
2^e E-mail: sha-lnv@minbuza.nl
<http://hollandinchina.org/nl/cg/sh-intro.htm>
<http://www.nlpekagr.com>

Bureau Hong Kong SAR

Mw. M.P.C. Ng, Technisch Assistent
Post/Bezoekadres: Consulaat-Generaal der Nederlanden, Room 5702, 57/F Cheung Kong Center, 2 Queen's Road Central, Hong Kong, Volksrepubliek China
Tel.: (00-852) 2524.8187/88 (LNV)
Fax: (00-852) 2524.9419 (LNV)
E-mail: nlhonagr@netherlands-cg.org.hk
2^e E-mail: hon-lnv@minbuza.nl
<http://www.netherlands-cg.org.hk>
<http://www.nlpekagr.com>

PRAAG

Werkgebied: Tsjechië, Slowakije
Mw. Ir. P.M.B. de Vries-Van Loon, LNV-Raad
Post/Bezoekadres: Ambassade der Nederlanden, Gotthardska 6/27, 160 00 Praag 6, Bubenec, Tsjechië
Tel.: (00-420) 233.015.218
Fax: (00-420) 233.015.257 (LNV)
E-mail: nlppraagr@ti.cz
2^e E-mail: pra-lnv@minbuza.nl
<http://www.netherlandsembassy.cz>

PRETORIA

Werkgebied: Zuid-Afrika, Zimbabwe
Mw. Mr. G.A. Kostwinder, LNV-Raad
Post/Bezoekadres: Ambassade der Nederlanden, 210 Queen Wilhelmina Street New Muckleneuk, Pretoria 0083, Zuid-Afrika
Postadres: P.O.Box 117, Pretoria 0001, Zuid-Afrika
Tel.: (00-27) 12.425.4570/2/3
Fax: (00-27) 12.425.4571
E-mail: nlpregaagr@telkomsa.net
2^e E-mail: pre-lnv@minbuza.nl
<http://www.dutchembassy.co.za>

RIYADH (zie Abu Dhabi)

ROME

Werkgebied: Italië, Cyprus, Malta
LNV-bureau
Post/Bezoekadres: Ambassade der Nederlanden, Via della Camilluccia 701-703, 00135 Rome, Italië
Tel.: (00-39) 06.367.67224 (LNV)
Fax: (00-39) 06.367.67261 (LNV)
E-mail: nlrromagr@tuttopmi.it
2^e E-mail: rom-lnv@minbuza.nl
<http://www.olanda.it/>

ROME - PV ROME

Werkgebied: Permanente Vertegenwoordiging van het Koninkrijk der Nederlanden bij de VN-organisaties voor voedsel en landbouw
Drs. E. Wermuth, Buitengewoon en Gevolmachtigd Ambassadeur, Permanent Vertegenwoordiger
Ir. J.T.M.G. Steeghs, Ambassadeeraad, Plv. Permanent Vertegenwoordiger
Mw. Drs. A. Swalef, Tweede Secretaris Beleidsmaker
Post/Bezoekadres: Permanente Vertegenwoordiging van het Koninkrijk der Nederlanden bij de VN-organisaties voor voedsel en landbouw, Via delle Terme Deciane 6, 00153 Rome, Italië
Tel.: (00-39) 06.574.0306/ 2326
Fax: (00-39) 06.574.4927
E-mail: nlrfoagr@netherlandspermrep.it
2^e E-mail: rof@minbuza.nl

SÃO PAULO (zie Brasiliã)

SEOUL

Werkgebied: Republiek Korea en Taiwan
Ir. J.P.N. Damen, LNV-Raad
Bezoekadres: Ambassade der Nederlanden, Kyobo Building, 14th floor, 1, Jongno 1-ka Jongno-gu, Seoel 110-714, Republiek Korea

(vervolg Seoel)

Postadres: K.P.O. Box 509, Seoel 110-605, Republiek Korea
Tel.: (00-82) 2.723.4180
Fax: (00-82) 2.723.0283
E-mail: nlseoagr@korea.com
2^e E-mail: seo-lnv@minbuza.nl
<http://www.nlembassy.or.kr>

Bureau Taipei

Mw. C. Hsiung, Technisch Assistent
Post/Bezoekadres: Netherlands Trade and Investment Office, Agricultural and Food Department, Rm. B, 5/F Artist Construction Building, 133 Min Sheng E. Road, Section 3, Taipei 105, Taiwan
Tel.: (00-886) 2.2713.5760
Fax: (00-886) 2.2713. 0194
E-mail: nltaigr@ntio.org.tw
<http://www.ntio.org.tw/agricultural/index-e.htm>

SHANGHAI (zie Peking)

SINGAPORE (zie Jakarta)

SOFIA (zie Boekarest)

TAIPEI (zie Seoel)

TEHERAN

Werkgebied: Iran
Drs. A.M. de Roo, LNV-Raad
Bezoekadres: Ambassade der Nederlanden, Darrouz Shahrzad Boulevard, Kamasaiie Street, 1st Eastlane 33, 19498 Teheran, Iran
Postadres: P.O. Box 11365-138, Teheran, Iran
Tel.: (00-98) 21.255.5094
Fax: (00-98) 21.256.0213
E-mail: nltehagr@dpimail.net
2^e E-mail: teh-lnv@minbuza.nl
<http://www.netherlandsembassy.ir>

TOKYO

Werkgebied: Japan
Ir. F.L.M. Vossenaar, LNV-Raad
Post/Bezoekadres: Ambassade der Nederlanden, Shiba-koen, 3-6-3, Minato-ku, 105-0011 Tokyo, Japan
Tel.: (00-81) 3.5401.0421 (LNV)
Fax: (00-81) 3.5401.0424 (LNV)
E-mail: nltokagr@ma.neweb.ne.jp
2^e E-mail: tok-lnv@minbuza.nl
<http://www.oranda.or.jp>

WARSCHAU

Werkgebied: Polen, Letland, Litouwen
Drs. ing. A.W. Verhey, LNV-Raad
Post/Bezoekadres: Ambassade der Nederlanden, Ul. Kawalerrii 10, 00 468 Warschau, Polen
Tel.: (00-48) 22.559.2699
Fax: (00-48) 22.840.2634
E-mail: nlwaraagr@ikp.pl
2^e E-mail: war-lnv@minbuza.nl
<http://www.nlembassy.pl>

WASHINGTON

Werkgebied: Verenigde Staten van Amerika (incl. Puerto Rico), Canada, tevens Wereldbank
Ir. W.L.A.G. Tacken, LNV-Raad
Post/Bezoekadres: Ambassade der Nederlanden, 4200 Linnean Avenue, N.W. Washington, D.C 20008-3896, Verenigde Staten van Amerika
Tel.: (00-1) 202.274.2716/2718
Fax: (00-1) 202.244.3325
E-mail: nlwasagr@yahoo.com
2^e E-mail: was-lnv@minbuza.nl
<http://www.netherlands-embassy.org/>

ZAGREB (zie Boedapest)

Activiteitenkalender

Programma Bilaterale Economische Samenwerking van de directie Industrie en Handel

Onderstaande activiteiten zijn op alfabetische volgorde gerangschikt per regio en per land.

Regio/land	Periode 2005	Activiteit	Inlichtingen uitvoering	Inlichtingen markt
Amerika				
Brazilië	26 - 30 september	Spreekdagen (werkgebied Brazilië) te Den Haag	Mw. E. Verboom 070 378 41 62	Ing. J. Porte 070 378 44 28
Mexico	3 - 7 oktober	Spreekdagen (werkgebied Mexico, Cuba) te Den Haag i.c.m. Verenigde Staten	Mw. E. Verboom 070 378 41 62	Ing. J. Porte 070 378 44 28
Verenigde Staten	16 - 18 september	Natural Products Expo te Washington DC, vakbeurs voor biologische producten (business lounge met displayvitrines)	Mw. J.M. de Muynck 070 378 54 66	Ir. A.M. Vroegop 070 378 56 64
	3 - 7 oktober	Spreekdagen (werkgebied Verenigde Staten, Puerto Rico, Canada) te Den Haag i.c.m. Mexico	Mw. E. Verboom 070 378 41 62	Ir. O.T.J. Stiekema 070 378 42 35
Azië/Oceanië				
China	19 - 21 september	Sweet China te Shanghai, vakbeurs voor de bakkerij- en zoetwarenindustrie (collectieve inzending met displayvitrines)	PlusProject 0341 455 655	LNV-bureau 00 86 10 6532 4464
	24 sept. - 2 okt.	Sierteeltmissie naar Kunming en Chengdu (field trips, seminars, matchmaking, tevens Holland paviljoen in Chengdu) evt. i.c.m. Taiwan	Headventure 06 551 96 206	Drs. R.WCh. van den Bergh 070 378 42 46
Indonesië	12 - 16 december	Spreekdagen (werkgebied Indonesië, Maleisië, Singapore, ASEAN) te Den Haag	Mw. Verboom 070 378 41 62	Ing. W.J.C. Huisman 070 378 41 66
Taiwan	18 - 23 september	Sierteeltmissie i.s.m. EVD, evt. i.c.m. China	EVD 070 778 83 66	Mw. I. Korving 070 378 47 97
Thailand	19 - 23 september	Spreekdagen (werkgebied Thailand, Filippijnen, Vietnam) te Den Haag	Mw. E. Verboom 070 378 41 62	Ing. W.J.C. Huisman 070 378 41 66
EU				
Duitsland	8 - 12 oktober	ANUGA te Keulen, voedingsmiddelen- en vakbeurs (collectieve inzending NCH) (LNV-business lounge + vitrinedisplay)	NCH 070 344 15 86 Mw. J.M. de Muynck 070 378 56 64	LNV-bureau 00 49 30 2095 6480
Estland	5 - 9 september	Handelsreis met individuele matchmaking voor de Voedingsmiddelenindustrie i.c.m. Letland	Mw. J.M. de Muynck 00 45 33 707 218	LNV-Bureau 070 378 56 64
Hongarije	27 aug. - 4sept.	Omék te Boedapest, landbouwbeurs (collectieve inzending)	Ing. J.P. Schenk 070 378 41 69	LNV-Bureau 00 36 1 336 6380
Letland	5 - 9 september	Handelsreis met individuele matchmaking voor de Voedingsmiddelenindustrie i.c.m. Estland	Mw. J.M. de Muynck 00 48 22 559 1269	LNV-Bureau 070 378 56 64
Polen	12 - 16 september	Spreekdagen (werkgebied Polen, Letland, Litouwen) te Den Haag	Mw. E. Verboom 070 378 41 62	LNV-bureau 00 48 22 559 1269
Overig Europa				
Roemenië	2 - 6 november	Indagra te Boekarest, landbouw- en voedingsmiddelenbeurs (businesslounge en seminar)	LNV-bureau 00 40 21 2315 657	Ir. R. van der Laan 070 378 51 40
Midden-Oosten/Afrika				
Abu Dhabi	14 - 18 november	Spreekdagen (werkgebied Verenigde Arabische Emiraten, Saoedi-Arabië) te Den Haag i.c.m. Egypte, Iran	Mw. E. Verboom 070 3784162	Ir. J.K. Water 070 3784076
Egypte	14 - 18 november	Spreekdagen (werkgebied Egypte, Jordanië, Libanon, Syrië) te Den Haag i.c.m. Abu Dhabi, Iran	Mw. E. Verboom 070 3784162	Ir. J.K. Water 070 3784076
Iran	14 - 18 november	Spreekdagen (werkgebied Iran) te Den Haag i.c.m. Abu Dhabi, Egypte	Mw. E. Verboom 070 3784162	LNV-bureau 00 98 21 2555094
Turkije	7 - 11 november	Spreekdagen (werkgebied Turkije, Israël, Palestijnse Gebieden) te Den Haag	Mw. E. Verboom 070 3784162	Mw. Mr. G.G.R. Blom 070 3785665
	1 - 4 december	GrowtechEurasia te Antalya, vakbeurs voor landbouw, voedingstuinbouw en sierteelt (collectieve inzending, seminars en studietour)	Ing. J.P. Schenk 070 378 41 69	Mw. mr. G.G.R. Blom 070 378 56 65
Zuid-Afrika	28 nov. - 2 dec.	Spreekdagen (werkgebied Zuid-Afrika, Zimbabwe) te Den Haag	Mw. E. Verboom 070 378 41 62	Mevr. I. Korving 070 378 47 97

VNU: VNU Exhibitions Europe, PEM: Phaff Export Marketing, NCH: Nederlands Centrum voor Handelsbevordering

Onder dit motto werkt het Ministerie van LNV aan veilig, verantwoord geproduceerd voedsel en een vitale natuur. Het platteland moet economisch gezond blijven, met behoud van landschap en cultuur. Ten slotte wil LNV de internationale concurrentiekracht van de agrarische sector versterken, met

maatschappelijk verantwoord ondernemen als uitgangspunt. LNV heeft anderen nodig om dit te realiseren. Alle betrokkenen moeten hun verantwoordelijkheid nemen. Transparante besluitvorming is daarbij voorwaarde. LNV geeft richting, stelt waar nodig kaders, stimuleert en financiert.

Voedsel en groen
van internationale klasse